

Sosiaali- ja terveysministeriön

STRATEGIAN JA HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANOSUUNNITELMA 2012-2015

Päivitys vuodelle 2013

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	21.12.2012
Tekijät	Toimeksiantaja
Mikko Staff	Sosiaali- ja terveysministeriö
Klaus Halla	HARE-numero ja toimeilimen asettamispäivä

Muiston nimi

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian ja hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelma 2012–2015

Tiivistelmä

- Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategian ja hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmassa vuosille 2012–2015 nivotaan hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet ja ministeriön omat strategiset linjaukset talousarvioprosessia tukevaksi kokonaisuudeksi. Suunnittelulla pyritään varmistamaan hallituksen antamien linjausten ja ministeriön omien strategioiden kytkentä saumattomasti myös virastojen ja laitosten ohjaukseen.
- Tässä suunnitelmassa tiedot on päivitetty vuodelle 2013.

Asiasanat

budjetti, hallitusohjelma, strategia

Sosiaali- ja terveysministeriön
raportteja ja muistioita 2012:31

Muut tiedot
www.stm.fi

ISSN-L 2242-0037
ISSN 2242-0037 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-00-3269-2
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3269-2>

Kokonaissivumäärä   Kieli
57   Suomi

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Datum
Social- och hälsovårdsministeriet	21.12.2012
Författare	Uppdragsgivare
Mikko Staff Klaus Halla	Social- och hälsovårdsministeriet
	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet

Rapportens titel

Verkställighetsplan för social- och hälsovårdsministeriets strategi och regeringsprogrammet 2012–2015

Referat

- I verkställighetsplanen för strategin inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och regeringsprogrammet för åren 2012–2015 knyts de mål som ställts upp i regeringsprogrammet och ministeriets egna strategiska riktlinjer samman till en helhet som stöder budgetprocessen. Genom planeringen avser man att säkerställa att de riktlinjer som regeringen gett och ministeriets egna strategier kopplas så smidigt som möjligt också till styrningen av ämbetsverken och institutionerna.
- Denna verkställighetsplan är uppdaterad för år 2013.

Nyckelord

budget, regeringsprogrammet, strategi

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2012:31

Övriga uppgifter

www.stm.fi/svenska

ISSN-L 2242-0037

ISSN 2242-0037 (online)

ISBN 978-952-00-3269-2

URN:ISBN: 978-952-00-3269-2

Sidoantal

57

Språk

Finska

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Sisältö

1	SUUNNITELMAKAUDEN 2012–2015 STRATEGISET TAVOITTEET	5
2	SOSIAALIMENOJEN KEHITYS	6
2.1	SOSIAALIMENOT JA RAHOITUS	6
2.2	IKÄRAKENTEEN MUUTOS	8
3	STM:N STRATEGIAN JA HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO VUOSINA 2012–2015	9
3.1	SISÄLTÖPOLIITTISET TAVOITTEET	9
3.2	STRATEGISTEN LINJAUSTEN VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET	10
3.2.1	<i>Hyvinvoinnille vahva perusta .....</i>	<i>10</i>
3.2.2	<i>Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin .....</i>	<i>10</i>
3.2.3	<i>Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta .....</i>	<i>11</i>
3.3	VAIKUTTAVUUS JA TULOKSELLISUUSOHJELMAN TOIMEENPANO	11
4	HALLINNONALAN VOIMAVARAT 2013–2015	12
	LIITE 1: SEURANTAINDIKAATTORIT	15
	JYRKI KATAISEN HALLITUKSEN OHJELMAN JA STM:N STRATEGIAN TOIMEENPANO STM:SSÄ VUOSINA 2011–2015	21

1 Suunnitelmakauden 2012–2015 strategiset tavoitteet

Suunnitelmakauden strategiset tavoitteet perustuvat ministeriön strategiaan ”Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020” ja pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman sosiaali- ja terveystieteisiin tavoitteisiin.

Tavoitteena on, että Suomi on vuonna 2020 sosiaalisesti kestävä yhteiskunta. Sosiaalinen kestävyys edellyttää, että taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys otetaan huomioon samalla painoarvolla kaikessa politiikassa. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta kohtelee kaikkia yhteiskunnan jäseniä reilusti, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, tukee terveyttä ja toimintakykyä sekä antaa tarvittavan turvan ja palvelut.

Sosiaalisen kestävyuden perustana on toimiva sosiaaliturva, jonka avulla ihmiset selviytyvät myös elämän riskitilanteista. Kaikilla on oikeus sosiaaliseen hyvinvointiin, osallisuuteen ja parhaaseen mahdolliseen terveyteen. Hyvinvointiyhteiskunnassa toteutuvat sekä sosiaaliset että taloudelliset tavoitteet. Talouskehitys luo hyvinvointiyhteiskunnan toimintaedellytykset ja sosiaaliturva puolestaan vahvistaa yhteiskunnan ja talouden tasapainoa. Oikein mitoitettu ja toimiva sosiaaliturva on yhteiskunnan vahvuus.

Sosiaalista kestävyyttä toteutetaan kolmella päästrategialla:

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Hyvinvoinnin kehittäminen edellyttää työllisyyden parantamista ja työttömyyden vähentämistä, peruspalvelujen vahvistamista ja toimeentuloturva, sosiaaliturvan uudistamista sekä tasapainoista alueellista kehitystä. Tavoitteena on nostaa selkeästi työllisyysastetta. Korkea työllisyysaste vahvistaa sosiaaliturvan rahoituspohjaa ja estää syrjäytymistä ja torjuu köyhyyttä. Väestön terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy sekä yksilön elämänhallinnan, työ- ja toimintakyvyn ja omatoimisuuden tukeminen ovat sosiaali- ja terveystieteellisiä avainkysymyksiä.

Sosiaaliturvan rahoituksen kestävyuden perustana ovat talouden kasvu, yleinen luottamus järjestelmän kestävyteen ja nykyistä pidemmät työurat. Väestön ikärakenteen muutokseen valmistaudutaan yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa.

Hallitusohjelman mukaan sosiaaliturvan kehittämisessä pääpaino on palveluiden laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa sekä etuuksien kehittämisessä niin, että jokaisen toimeentulo turvataan. Sosiaaliturva osaltaan vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä rohkaisee edistämään omaa hyvinvointia ja ottamaan vastuuta itsestä ja lähimmäisistä.

2 Sosiaalimenojen kehitys

2.1 Sosiaalimenot ja rahoitus

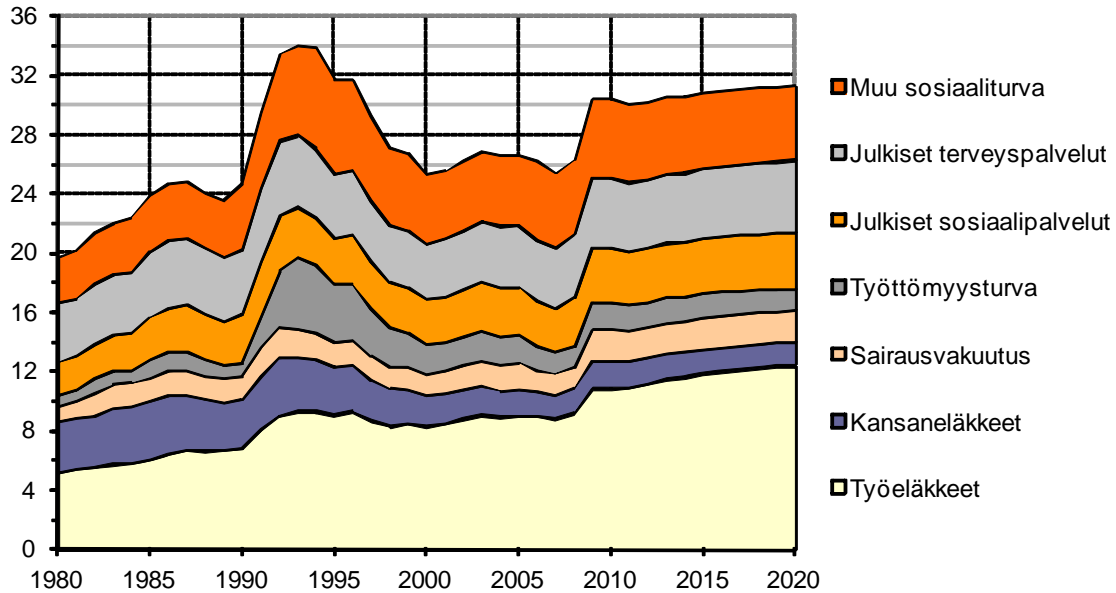
Vuoden 2009 taantumana aikana sosiaalimenojen bkt-suhde kasvoi huomattavasti, koska bruttokansantuote pieneni sekä työttömyys- ja toimeentuloturvan menot nousivat. Myös työeläkemenot ovat nousseet paljon viime vuosina. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä sosiaalimenoja kasvattavat eniten eläke- sekä vanhustenhoito- ja terveydenhuoltomenot. Eläkkeensaajien määrä kasvaa erityisen nopeasti 2010-luvun alkupuolella suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Samalla uusien työeläkkeiden taso on aiempaa korkeampi. Työeläkemenojen arvioidaan kasvavan vuosittain reaalisesti noin 4 prosenttia vuosina 2011–2015. Vuodesta 2010 alkaen elinaikakerroin vähentää alkavien työeläkkeiden tasoa, mikäli eläkkeelle siirtyminen ei samaan aikaan myöhenny. Pitkällä aikavälillä kansaneläkemenot, takuueläke mukaan lukien, laskevat kansaneläkkeensaajien vähetessä.

Talouden taantumana myötä työttömyysturvan ja toimeentulotuen menot kasvoivat nopeasti, mutta kehitys on sittemmin tasaantunut. Talouden ongelmien jatkuessa työllisyystilanteen ei odoteta paranevan merkittävästi lähivuosina. Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu sekä lisääntynyt nuorisotyöttömyys saattavat vaikuttaa perustasoisen työttömyysturvan ja toimeentulotuen menoihin pidemmälläkin tähtäimellä. Lähivuosien talous- ja työllisyysnäkökymät ovat kuitenkin epävarmoja, joten niistä riippuvien etuuksien ja sosiaalimenojen kehitystä on vaikea ennakoita.

Syntyneiden lasten määrän ennakoitaan nousevan lähivuosina, mikä lisää vanhempainpäivärahojen menoja sekä päivähoidon tarvetta. Lasten ja nuorten kokonaismäärä ei sen sijaan juurikaan muutu. Sairauteen ja terveyteen kohdistuvien sosiaalimenojen kasvu on hidastunut, ja kuntien taloustilanteen pysyessä tiukkana sama trendi voi jatkua lähivuosina. Erikoissairaanhoidossa hoitajaksojen odotetaan lyhenevän hoidon tehostumisen seurauksena. Terveydenhuollon asiakaskäyntien määrän ennakoitaan kasvavan sekä avohoidossa että sairaalahoidossa väestön ikääntymisen vuoksi. Myös vanhustenhuollon palvelutarve kasvaa, mutta asiakasmäärien suurin nousu on odotettavissa vasta 2020-luvulla. Hoidon ja hoivan tarve ei kasva lineaarisesti väestön ikääntymisen kanssa, sillä ikääntyneiden terveys ja toimintakyky kohoavat, mikä siirtää hoitotarvetta nykyistä myöhempään ikävuosiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman tarve kasvaa voimakkaasti jo lähivuosina, sillä alan nykyisten työntekijöiden keski-ikä on korkeampi kuin monilla muilla aloilla. Henkilöstöä tarvitaan sekä eläkkeelle jäävien tilalle että huolehtimaan kasvavista hoito- ja palvelutarpeista.

Kuvio 1. Sosiaalimenot/bkt vuosina 1980–2010 ja kehitysarvio vuosille 2011–2020, menot prosenttia bkt:sta

Taulukko 1. Sosiaalimenojen kehitysarvio lähivuosille

	2009	2010	2011*	2012**	2013**	2014**	2015**
Sosiaalimenot yhteensä, mrd. € käyvin hinnoin	52,4	54,6	56,8	59,1	62,0	64,7	67,9
Sosiaalimenojen jakauma, %							
Työeläkkeet	36	36	36	37	37	38	38
Kansaneläkkeet	5	5	4	4	4	4	4
Sotilas-, tapaturma- ja liikennevakuutus	2	2	2	2	2	2	2
Sairausvakuutus	8	8	8	8	8	8	8
Työttömyysturva	7	7	6	6	6	6	6
Lapsilisät	3	3	3	3	2	2	2
Kuntien sosiaalipalvelut	13	13	13	13	13	13	13
Kuntien terveystalvelut	15	15	16	15	15	15	15
Hallinto	3	3	3	3	3	3	3
Muut	8	8	9	9	9	9	9
Sosiaalimenot/BKT, %	30,6	30,5	30,0	30,1	30,5	30,6	30,9

* ennakoarvio

** ennuste

Suomalainen sosiaaliturva rahoitetaan työnantajilta ja vakuutetuilta kerättävin maksuin, verorahoituksella sekä asiakasmaksuilla. Kansaneläkkeiden rahoitusvastuun siirtyminen kokonaan valtiolle vuonna 2010 nosti valtion ja laski työnantajien rahoitusosuutta. Valtion rahoitusosuuteen vaikuttaa myös muun muassa työttömyysturvan menojen kehitys sekä vuoden 2012 alussa toteutettu työttömyyden pe-

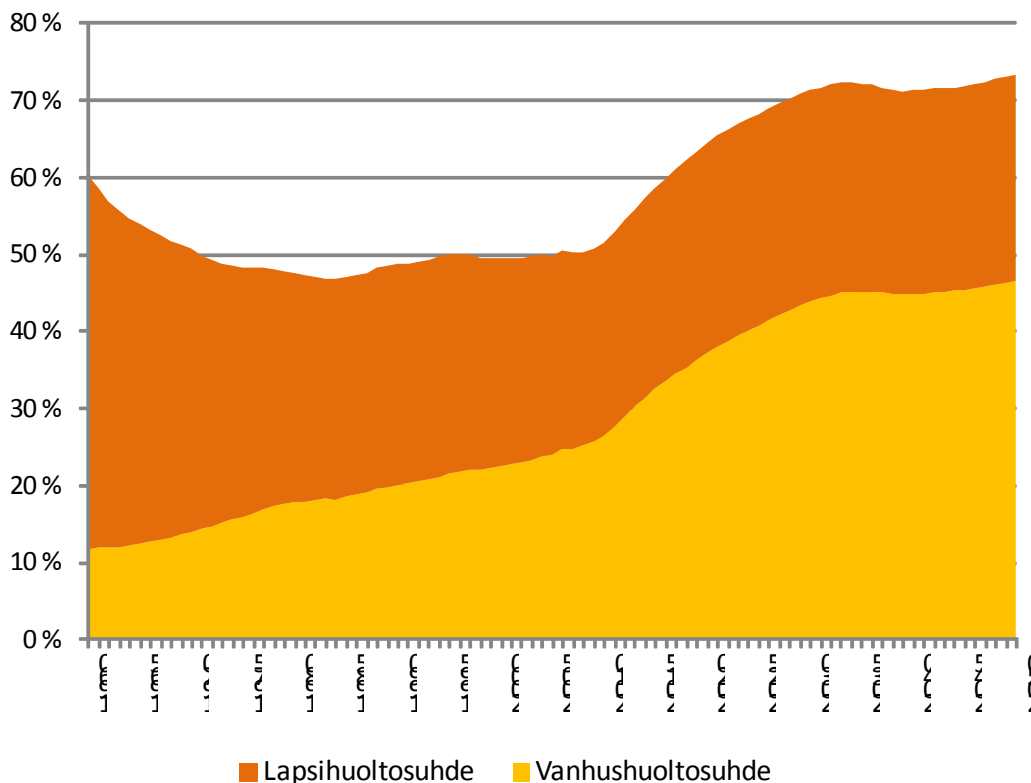
rusturvan tason nosto. Kokonaisuudessaan valtion ja kuntien rahoitusosuuden odotetaan silti laskevan lähivuosina. Vastaavasti työnantajien ja vakuutettujen osuus rahoituksesta kasvaa etenkin eläkevakuutusmaksujen noustessa. Työeläkerahastojen ja muiden sosiaaliturvarahastojen tuottojen osuus sosiaalimenojen kokonaisrahoituksesta on pieni. Rahastojen tuotot riippuvat voimakkaasti talouden kehityksestä.

2.2 Ikärakenteen muutos

Ikääntyneiden väestöosuus kasvaa Suomessa nopeammin kuin useimmissa muissa EU-maissa. Eliniän pidentyminen on merkittävä yhteiskuntapoliittinen saavutus, etenkin kun suomalaiset ovat lisäksi terveempiä kuin koskaan aikaisemmin. Julkisen talouden kestävyydelle väestön ikärakenteen muutos on kuitenkin suuri ja pysyvä haaste. Vuoden 2012 väestöennusteen mukaan yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa 26 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Suhteessa eniten kasvaa hyvin iäkkäiden määrä. Työikäisen väestön määrä supistuu 2010- ja 2020-luvuilla. Väestön huoltosuhte eli lasten ja eläkeikäisten määrän suhde työikäisten (15–64-v.) määrään alkaa heikentyä nopeasti 2010-luvulla.

Syntyvyys on Suomessa EU-maiden korkeimpia, mutta sen nykyinen taso ei silti riitä turvaamaan tasapainoista väestökehitystä. Lasten ja nuorten väestöosuuden odotetaan hiukan laskevan tulevina vuosikymmeninä.

Kuvio 2. Väestön huoltosuhteen kehitys 1960–2050 (huoltosuhte kuvaa lasten ja vanhusten määrää suhteessa työikäisen väestön määrään)

Lähde: Tilastokeskus

Väestön ikääntyminen lisää sosiaaliturvan menoja eläkemenojen sekä hoito- ja hoivapalveluiden tarpeen kasvaessa. Näiden rahoittamiseksi tarvitaan korkeaa työllisyysastetta ja työurien pidentymistä. Työhyvinvoinnin parantaminen sekä turvallisten työolosuhteiden takaaminen ovat tässä keskeisessä

asemassa, samoin työikäisen väestön terveyden ja työkyvyn ylläpito sekä sairauksien ennaltaehkäisy. Hyvä terveys ja toimintakyky ovat tärkeitä myös eläkeikäisille, koska ne parantavat elämänlaatua ja vähentävät terveys- ja pitkäaikaishoidon palvelujen tarvetta.

3 STM:n strategian ja hallitusohjelman toimeenpano vuosina 2012–2015

3.1 Sisältöpoliittiset tavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnan suunnittelu ja seuranta jäsennetään ministeriön strategian linjausten mukaisesti. Hallitusohjelman toimeenpano on jäsennetty samalla periaatteella. Hallitusohjelman kolme strategista painopistealuetta ovat: Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen; Julkisen talouden vakauttaminen sekä Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen. STM:n koordinoituvastuulla on ensimmäinen painopistealue. Ministeriö osallistuu myös kahden muun painopistealueen toimeenpanoon.

Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämisen politiikkakokonaisuudessa on kysymys toimista, joilla puututaan työttömyyteen ja köyhyyteen sekä ihmisten näköalattomuuteen ja osattomuuteen. Hallitus on käynnistänyt tämän painopistealueen toteuttamiseksi poikkihallinnollisen syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävän toimenpideohjelman. Tavoitteena on luoda pysyvä toimintamalli, jolla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen otetaan osaksi kaikkea yhteiskunnallista päätöksentekoa ja sisällytetään kaikkien hallinnonalojen toimintaan. Ohjelma luo tuki-, seuranta- ja arviointimenettelyn, jota sovelletaan kaikkiin ensimmäisen painopistealueen kärkihankkeisiin.

Lähtökohtana ovat kansalaisten yhdenvertaisuus ja tulo-, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat työllisyyden kohentaminen, työstä ja työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen, lasten ja nuorten osallistumisen vahvistaminen, ylisukupolvisen köyhyyden ja syrjäytymisen katkaiseminen, pienituloisten aseman parantaminen, terveyden edistäminen, asuinalueiden eriytymisen estäminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen vahvistaminen ja kansalaisjärjestöjen aseman vahvistaminen. Konkreettisia hankkeita ovat mm. perusturvan korotukset, Kaste -ohjelman 2012 - 2015 osaohjelmat ja hankkeet, sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteellinen uudistaminen, sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistus sekä ikäihmisten hyvinvoinnin ja palvelujen parantamiseen tähtäävä vanhuspalvelulaki, joka on annettu eduskunnalle syksyllä 2012.

Hallitusohjelman muita STM:n toimeenpanovastuulla olevia asiakokonaisuuksia ovat työurien pidentäminen, harmaan talouden torjunta, pitkäaikaistyöttömät, naisten ja miesten välisen tasa-arvon parantaminen sekä elinympäristö.

Hallitusohjelman STM:n hallinnonalaan koskevien tavoitteiden toimeenpano, vastuut ja aikataulut on koottu liitteenä olevaan pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan ja STM:n strategian toimeenpanomatriisiin. Tämän lisäksi ministeriössä käytetään merkittävä työpanos EU-lainsäädännön toimeenpanoon kansallisessa lainsäädännössä. Ministeriön ja hallinnonalan virastojen ja laitosten keskeiset tehtävät ja tavoitteet sekä hallituskaudelle että toimintavuodelle sisältyvät ministeriön toimintasuunnitelmaan ja virastojen ja laitosten tulossopimuksiin.

3.2 Strategisten linjausten vaikuttavuustavoitteet

Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 ja hallitusohjelman tavoitteita toteutetaan kolmella päästrategialla. Päästrategiat on jaettu alatavoitteisiin. Alatavoitteiden toteutumista seurataan indikaattoreilla. Tähän lukuun on koottu tavoitteet ja seurantaindikaattorit otsikkotasolla. Liite sisältää kaikki tulostavoitteiden asettelussa käytetyt seurantaindikaattorit ja niiden alajaottelut.

3.2.1 Hyvinvoinnille vahva perusta

Vaikuttavuustavoitteet

- Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa
- Pidempia työuria työhyvinvoinnilla
- Elämän eri osa-alueet tasapainoon
- Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi

Seurantaindikaattorit

- Ennakoarvointimenetelmien käyttö kunnissa
- Terveyden edistämisen aktiivisuus kunnissa
- 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote
- Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus
- Sairauspoissaolot
- Työterveyshuollon kattavuus
- Työpaikkatapaturmat
- Ammattitaudit
- Isien vanhempainpäivärahojen käyttö
- Sosiaalimenot asukasta kohti ja suhteessa bruttokansantuotteeseen
- Sosiaalimenojen rahoitus
- Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien menoista

3.2.2 Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Vaikuttavuustavoitteet

- Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja
- Asiakaskeskeisyys palvelujen lähtökohdaksi
- Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat
- Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Seurantaindikaattorit

- Koettu terveydentila
- Vastasyntyneen elinajanodote
- 25-vuotiaan elinajanodote koulutuksen mukaan
- Ikääntyneiden toimintakyky
- Päivittäin tupakoivien osuus
- Alkoholin kulutus
- Ylipainoisten osuus
- Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet
- Pienituloisten osuus
- Asumistuen saajat

- Toimeentulotukea saaneet
- Tuloerot (gini-kerroin)
- Nuoret, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta eivätkä ole koulutuksessa tai työssä
- Naisten ansiot suhteessa miesten ansioihin
- Väestön terveyserojen seuranta perusterveydenhuollossa
- Hoitoon pääsy
- Potilasvahingot
- Potilasturvallisuus
- Vanhuspalvelujen kattavuus
- Vaikeavammaisten palveluasuminen
- Henkilöstövaje
- Lasten ja nuorten ehkäisevien terveyspalvelujen henkilöstömitoitus
- Laajojen terveystarkastusten toteutuminen
- Yli vuoden työttömänä olleet
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus
- Asunnottomat
- Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset
- Maahanmuuttajien osuus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä

3.2.3 Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Vaikuttavuustavoitteet

- Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta
- Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa

Seurantaindikaattorit

- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet
- Vesivälitteiset epidemiat
- Ympäristömyrkkujen pitoisuudet äidinmaidossa
- Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus
- Työeläkerahastot suhteessa bruttokansantuotteeseen

3.3 Vaikuttavuus ja tuloksellisuusohjelman toimeenpano

Julkisen talouden kestävyysvajeen poistaminen edellyttää rakenteellisia toimia, jotka edesauttavat korkeampaa työllisyysastetta, pidempiä työuria, julkisten palveluiden parempaa tuottavuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä korkeampaa kasvupotentiaalia. Nämä ovat oleellisia keinoja valtiontalouden tasapainottamiseksi, ennustettua nopeamman kasvun luomiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja tuottavuutta edistetään hallitusohjelman mukaisesti hyvällä henkilöstöpolitiikalla ja kannustavalla sekä osallistavalla työilmapiirillä. Näillä keinoilla luodaan edellytyksiä henkilöstön jaksamiselle ja työhyvinvoinnin edistämiseksi työvoiman riittävän saatavuuden turvaamiseksi. Lisäksi tuottavuutta parannetaan kehittämällä johtamista ja esimiesosaamista sekä lisäämällä työntekijöiden osaamista ja aitoja osallistumismahdollisuuksia. Tuottavuutta ja tuloksellisuutta parantavien uudistusten yhteydessä huolehditaan palveluiden saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

Hallitusohjelman mukaisesti aiempi valtionhallinnon tuottavuusohjelma on korvattu vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, jossa tuloksellisuus syntyy aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Tavoitteena on, että työ muuttuu samalla työntekijälle mielekkäämmäksi, asiakkaat kokevat palvelun laadun

paremmaksi ja työn yhteiskunnallinen vaikuttavuus nousee. Ohjelman tarkempi sisältö ja periaatteet on määriteltävä hallituksen kehyspäätöksessä vuosille 2013–2016.

Mittaluokaltaan toimintojen tehokkuuden lisäämiselle asetetut tavoitteet ovat kehyspäätöksessä 2013–2016 säilytetty taloudelliselta kokonaisvaikutukseltaan ennallaan. Tavoitteiden toteutuksessa hyödynnetään eläköitymisen ja tehtävärakenteen läpikäyntien myötä syntyvät mahdollisuudet. Uuden ohjelman puitteissa varmistetaan, että henkilöstömäärään liittyvät ratkaisut eivät missään tapauksessa johda julkisen hallinnon kokonaistuottavuuden heikentymiseen.

4 Hallinnonalan voimavarat 2013–2015

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kehukset (4.4.2012) sekä arvio kehuksen ulkopuolisista menoista vuosina 2013–2015, milj. euroa vuoden 2013 hintatasossa:

	Kehys	Arvio kehuksen ulkopuolisista menoista	Yhteensä
2013	8 651	3 877	12 528
2014	8 658	3 638	12 296
2015	8 670	3 535	12 205

Kansantalous ja julkinen talous

Keskipitkän aikavälin peruslaskelman mukaan kokonaistuotanto kasvaa vuosina 2013–2015 keskimäärin vajaat 2 % vuodessa. Suomen kokonaistuotannon kasvun arvioidaan olevan 1 % vuonna 2013 ja 2 % vuosina 2014–2015. VM:n ennusteen mukaan työttömyysaste nousee vielä vuonna 2013 pitkään jatkuneen vaimean talouskasvun seurauksena. Vuosina 2014–2015 työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan, joskin hitaasti. Työllisten määrä (15–74-vuotiaat) alkaa hiljalleen kasvaa ja vuonna 2014 kasvun oletetaan olevan 0,2 %. Väestörakenteen muutos näkyy mm. siinä, että työssäkäynti on yhä yleisempää yli 65-vuotiaiden joukossa.

Suomen julkinen talous heikentyi voimakkaasti talouskriisin myötä ja on edelleenkin selvästi alijäämäinen. Väestön ikääntyminen ja siitä aiheutuvat menopaineet heikentävät julkisen talouden rahoitusasemaa, joten tasapainoisen tai ylijäämäisen rahoitusaseman ylläpitäminen on tulevaisuudessa entistä hankalampaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan uudistukset kehyskaudella

Ministeriön hallinnonalan määrärahasoon kehyskaudella vaikuttavat suhdanneluonteiset tekijät kuten mm. työttömyysasteen muutos, lakisäätöiset indeksikorotukset sekä väestön rakenteeseen liittyvät tekijät. Lisäksi hallitusohjelman mukaiset menoleikkaukset toimintamenoihin, hankintatoimeen, tilahallintoon sekä tietohallintoon vaikuttavat laitosten toimintamomentteihin, joissa trendi on laskeva. Samoin uuden vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman toimeenpano heijastuu hallinnonalan virastojen ja laitosten resursseihin ja luo paineita toimintojen tehostamiselle.

Hallitusohjelman mukaisesti suunnitelmakaudella perusturvan varassa olevien aseman kohentamiseksi perusturvaetuuksiin tehdään osittain aikaistettu indeksitarkistus vuodelta 2014 jo 1.1.2013 kompensoimaan vuoden 2013 alusta voimaan tulevaa arvonlisäveron korotusta. Tarkistus lisää valtion menoja arviolta 45 milj. euroa vuonna 2013. Lomakorvausten jaksottamisesta luovutaan, jolloin työttömyyden

alkaessa voidaan maksaa sekä työttömyysetuutta että lomakorvausta. Tämä lisää valtion menoja arviolta 20 milj. vuonna 2013.

Työmarkkinatuen tarveharkinnan poisto puolison tulojen osalta madaltaa työllistymisen kynnystä. Poisto lisää valtion kustannuksia 31,9 milj. euroa vuonna 2013, 31,4 milj. euroa vuonna 2014 ja 28,1 milj. euroa v. 2015. Pitkäaikaistyöttömiä kannustetaan osallistumaan työllistymistä edistäviin aktiivitoimiin säätämällä aktiivijajan korotusosat etuoikeutetuksi tuloksi. Toimenpide lisää perustoimeentulotuen valtionosuutta 3 milj. euroa vuonna 2013. Pitkäaikaistyöttömien aktivoinnissa toteutetaan työllistymisrahakokeilu vuosina 2013–2015, jossa pitkäaikaistyötön saa työllistymisen jälkeen pitää yhden kuukauden ajan työmarkkinatuen. Lisäksi työttömän työllistyessä työhön menosta johtuvien tulojen nousun vuoksi tehtävää asumistuen tarkistusjaksoa pidennetään kokeiluluonteisesti kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tämä lisää asumistukimenoja n. 1 milj. eurolla vuodessa vuosina 2013–2015. Kokeilujen kustannusvaikutus valtiolle on 8,3 milj. euroa vuositasona. Työllistymisrahakokeilun, asumistuen tarkistamisen lykkäämisen ja työmarkkinatuen tarveharkinnan rajaamisen arvioidaan vähentävän määrärahan tarvetta perustoimeentulotuessa yhteensä 2,4 milj. euroa vuonna 2013.

Asumistukijärjestelmää uudistetaan 1.1.2015 lukien siten, että asumistuen uudistukset lisäävät valtion menoja vuositasona yhteensä 60 milj. euroa ja valtion toimeentulotukimenot alenevat asumistuen uudistusten johdosta vuositasona yhteensä 26 milj. eurolla. Uudistuksen yhteydessä eläkkeensaajalapsiperheet siirretään eläkkeensaajien asumistuesta yleisen asumistuen saajiksi, josta aiheutuu vuositasona 7,9 milj. euron säästö eläkkeensaajien asumistukimenoihin. Uudistuksen nettolisäys valtion menoihin on n. 26 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaiset menosäästöt toteutetaan siten, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentulo turvataan. Suurin säästö 103 milj. euroa kohdistuu lääkekorvausmenoihin. Lakisääteisen sairausvakuutuksen lääkekorvausmenoja vähennetään ja matkakustannusten korvausten matkakohtainen omavastuu korotetaan 14,25 euroon 1.1.2013 lukien. Uudistukset vähentävät valtion menoja vuodesta 2013 lukien vuositasona 133 milj. euroa. Lisäksi lapsilisien indeksikorotukset jäädytetään vuosina 2013–2015. Saavutettava kustannussäästö vuonna 2013 on 38 milj. euroa.

Valtionavustusta kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin vähennetään vuonna 2013. Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painopistealueet on määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämissuunnitelmassa (Kaste II) vuosille 2012–2015.

Yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden valtionosuuksia vähennetään. Säästö toteutetaan pienentämällä uusien aloittavien yrittäjien työeläkevakuutusmaksualennusta 25 %:sta 22 %:iin täydestä eläkevakuutusmaksusta ja muuttamalla maatalousyrittäjien työeläkevakuutusmaksun määräytymistä ja vähentämällä Melan hallintokuluja.

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitus toiminnan menosäästö toteutetaan sijaisavusta perittävää tuntimaksua tarkistamalla ja aikuiskoulutusta varten annettavan sijaisavun perusteita täsmentämällä sekä toimintaa tehostamalla.

Keskeisimpiä uudistuksia on 1.7.2013 voimaan tuleva vanhuspalvelulaki, johon voimaantulovuonna kohdennetaan 27,3 milj. euroa. Vanhuspalvelulain toimeenpanoa tuetaan valmistelemalla kotihoidon laatusuosituksia, joiden vaikuttavuutta arvioidaan vuoden 2014 loppuun mennessä. Lisäksi omaishoidon tukipalveluja parannetaan 10 milj. eurolla vuonna 2013.

Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirtyy 1.1.2013 alkaen sosiaali- ja terveysministeriöltä opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Työsuojeluvalvonnan resursseja vahvistetaan harmaan talouden torjumiseksi 1,3 milj. eurolla vuodessa vuosina 2013–2015. Määrärahalta lisätään tilaajavastuulain ja ulkomaalaisvalvonnan henkilöstö-

resursseja. Työpankkikokeilun laajentamiseen valtakunnalliseksi osoitetaan vuonna 2013 2,0 milj. euroa, vuonna 2014 2,2 milj. euroa ja vuonna 2015 2,5 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen pelitoiminnan tuottokertymään liittyy edelleen epävarmuustekijöitä, mutta myönteisen tuottokehityksen vuoksi yhteisöille ja säätiöille jaettavaan RAY:n avustuksiin on suunniteltu jaettavan kehyskaudella jonkin verran enemmän rahaa kuin edellisinä vuosina keskimäärin. RAY:n tuottovaroista Valtiokonttorille jaettavaksi määräksi arvioidaan 98,3 milj. euroa v. 2013. Sen arvioidaan alenevan kehyskaudella etuuden saajien vähetessä. Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa ohjataan 10 milj. euroa v. 2013, 20 milj. euroa v. 2014 ja 30 milj. euroa v.2015 yleiskatteisille momenteille.

Liite 1: Seurantaindikaattorit

Hyvinvoinnille vahva perusta

Vaikuttavuustavoitteet

- Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa
- Pidempää työuria työhyvinvoinnilla
- Elämän eri osa-alueet tasapainoon
- Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi

Indikaattorit

	2000	2009	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio	2015 tavoite
Ennakoarvointimenetelmä on käytössä kunnan päätöksenteossa, väestöllä painotettu %-osuus kunnista	..	..	39	39	45	50	70
Terveydenedistämisasiivisyys toteutuu kunnassa (% tavoitearvosta)							
— kuntajohdossa	..	..	59	61	65	68	70
— perusterveydenhuollossa	..	..	59	..	65		70
— liikuntatoimessa	..	..	59	..	65		70
— perusopetuksessa	..	63	63	63	65	68	70
25-vuotiaan eläkkeelleiirtymisiän odote (työeläkkeet)	58,8	59,8	60,4	60,5	60,7	60,9	62,0
— miehet	58,6	59,7	60,3	60,4	60,6	60,8	62,0
— naiset	58,9	59,9	60,4	60,5	60,7	60,9	62,0
Työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakiointu alkavuus ¹⁾ 25—62-vuotiailla (työeläkkeet), yhteensä	8,7	7,6	7,2	7,2	7,1	6,9	6,5
— miehet	9,1	7,7	7,2	7,1	7,0	6,9	6,5
— naiset	8,3	7,5	7,2	7,4	7,2	7,0	6,5
Sairauspäivien osuus tehdyistä työ- ja sairauspäivistä (palkansaajat), %	4,0	4,6	4,5	4,6	4,4	4,3	4,0
— miehet	3,6	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
— naiset	4,5	5,2	4,9	5,2	5,1	4,9	4,4
Työterveyshuollon piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus palkansaajana toimivasta työvoimasta, %	92	92	92*	..	94	94	95
Työpaikkatapaturmien taajuus (palkansaajat), milj. työtuntia kohden	30,0	28,6	30	31	30,5	29,5	26,0
Korvatut ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (palkansaajat)	5 567	5 691	5 473	4 750*	4 700	4 650	4 560
Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus, %	4,2	6,7	7,1	8,3	9,5	10,6	9,4
Sosiaalimenot/bkt, %	25,1	30,4	30,4	29,6*	30,4	30,8	30,7*
Sosiaalimenot, €/asukas (vuoden 2010 hinnoin)	7 462	9 916	10 166	10 100*	10 300	10 500	11 200*
Sosiaalimenojen rahoitus, %							
— verovaroin	43,1	45,0	46,1	45,9*	45,6	45,2	43,6*
— työnantajat	37,6	37,3	35,8	35,6*	35,7	35,8	36,0*
— muu	19,3	17,7	18,1	18,5*	18,7	19,0	20,4*
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	55,0	54,4	54,8*	55,0	54,9	47*

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Vaikuttavuustavoitteet

- Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja
- Asiakaskeskeisyys palvelujen lähtökohdaksi
- Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat
- Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Indikaattorit

	2000	2009	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio	2015 arvio
Terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeneiden osuus (25—64 v.), %							
— miehet	37,6	35,0	36,8	35,6	36,4	36,4	35,5
— 0—12 vuotta koulutusta	42,4	40,5	38,8	40,2	37,4	37,4	36
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,3	27,0	30,1	27,6	29,1	29,1	28
— naiset	33,7	34,0	32,9	32,1	32,5	32,5	32
— 0—12 vuotta koulutusta	38,6	36,3	36,5	38,6	35,8	35,8	35
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,4	30,5	29,4	27,5	29,2	29,2	29
Nuorten koettu terveys: päivittäin vähintään kaksi oiretta (8.—9. lk), %	16	19	17	17	17	16	16
Vastasyntyneen elinajanodote	77,7	79,8	80,0	80,1*	80,1	80,2	80,8
— miehet	74,1	76,5	76,7	76,8*	76,8	76,9	77,5
— naiset	81,0	83,1	83,2	83,3*	83,3	83,4	83,9
25-vuotiaan elinajanodote							
— miehet	49,7	52,4	52,6	52,9*	53,2	53,5	54,4
— perusasteen koulutus	47,4	49,2	49,7	50,0*	50,4	50,8	51,6
— keskiasteen koulutus	50,1	52,3	52,4	52,6*	52,8	53,0	53,4
— korkea-asteen koulutus	54,0	55,6	55,9	56,1*	56,3	56,5	56,9
— naiset	56,1	59,0	59,0	59,1*	59,2	59,3	61,2
— perusasteen koulutus	54,6	56,9	56,6	56,6*	56,6	56,6	59,5
— keskiasteen koulutus	57,2	59,0	59,1	59,2*	59,3	59,4	59,6
— korkea-asteen koulutus	58,4	60,2	60,3	60,4*	60,6	60,7	61,0
Niiden 75—84-vuotiaiden osuus, jotka kykenevät liikkumaan ulkona yksin ilman vaikeuksia, % ⁴⁾							
— miehet	76	84	84*	87	86	86	88
— naiset	72	78	78*	79	80	80	82
Päivittäin tupakoivien osuus, %							
— miehet (25—64-v.)	28,3	23,3	24,1	23,4	22	21	20
— naiset (25—64-v.)	19,9	16,5	15,3	14,9	14	13	13
— pojat (8.—9. lk)	25	17	17	17	15	14	14
— tytöt (8.—9. lk)	22	14	14	14	13	12	12
Alkoholin kokonaiskulutus, l/as.	8,8	10,2	10,0	10,1	9,8	9,8	9,3
Ylipainoisten osuus (BMI 25 tai yli) 25—64 v., %							
— miehet	58,4	65,5	62,7	65,0	64	62	62
— naiset	41,2	46,8	48,3	48,3	47	46	47
Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25—80-v. (100 000							

	2000	2009	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio	2015 arvio
asukasta kohti)							
— miehet	1 176	953	924	905*	881	858	672
— naiset	369	343	293	326*	318	309	203
Pienituloisten osuus ²⁾ , %							
— koko väestö	11,3	13,1	13,5	13,5*	13,3	13,2	11,8
— lapset	11,9	13,3	12,5	12,5*	12,3	12,2	11,8
Yleisen asumistuen saajat (ruokakun- nat), lkm	170 352	161 842	164 154	167 364	170 600	169 600	170 000
Toimeentulotukea saaneet, lkm							
— kotitaloudet	271 686	238 755	240 257	235 900**	240 000	240 000	240 000
— henkilöt	454 353	377 688	375 152	374 800**	374 500	374 500	378 000
— pitkäaikaisesti tukea saaneiden osuus 25—64-vuotiaasta väestöstä, %	2,4	2,1	2,2	1,9*	1,9	1,8	1,9
— miehet	2,7	2,4	2,5	2,3*	2,2	2,2	2,2
— naiset	2,0	1,7	1,8	1,6*	1,6	1,6	1,6
Gini-kerroin ³⁾ (käytettävissä olevat tu- lot), %	26,7	25,9	26,6	26,6*	26,2	26,1	25,5
Nuoret, joilla ei ole perusasteen jäl- keistä koulutusta eivätkä ole työssä tai koulutuksessa (eivätkä hoitovapaalla, eläkkeellä tai varusmies- tai siviilipal- veluksessa), %	4,3	5,1	4,8	4,8*	4,7	4,7	4
— 18—24 v. pojat	5,4	6,5	6,0	6,0*	5,9	5,9	-
— 18—24 v. tytöt	3,1	3,6	3,6	3,5*	3,5	3,4	-
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	81,8	81,9	82,2	81,9	82,0	85,0
Väestöryhmien välisiä terveyseroja seurataan perusterveydenhuollossa, vä- estöllä painotettu %-osuus terveyskes- kuksista	..	..	26	31	38	40	50
Hoitoon pääsy							
— erikoissairaanhoidon yli 6 kk jonot- taneita, lkm	66 000	3 748	1 245	751	700	700	300
— odotusaika terveyskeskuslääkärin vastaanotolle kestää yli 14 pv (% väes- töstä)	..	66	72	77	70	70	40
— suun terveydenhuolto: yli 6 kuu- kautta jonottaneita, lkm	..	7 600	12 100	14 000	14 000	13 000	12 000
— psykiatrian erikoissairaanhoidon yli 3 kk odottaneita alle 23-vuotiaita, lkm	..	84	136	78	80	80	50
Potilasvahinkokeskuksen korvaamien potilasvahinkojen määrä	..	2 352	2 196	2 190	2 400	2 400	2 400
Terveydenhuoltoon liittyvät infektiot:							
— vastustuskykyiset mikrobitartunnat (MRSA veri/likvor), tapauksia /v .	..	30	28	42	30	30	28
— antibioottiripulitapaukset (Clostri- dium diff.) tapauksia/v.	..	5 700	4 813	5 382	5 000	5 000	4 800
Vanhusten palveluja saavat 75 vuotta täyttäneistä, %							
— säännöllinen kotihoito ⁴⁾	11,8	11,3	11,8	12,2	13,0	13,2	14
— miehet	8,7	8,4	8,9	9,3	9,6	9,8	-
— naiset	13,2	12,8	13,4	13,9	14,3	14,5	-
— tehostettu palveluasuminen	1,7	5,1	5,6	5,7*	6,0	6,3	9
— miehet	1,1	3,3	3,7	4,0*	4,3	4,5	-

	2000	2009	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio	2015 arvio
— naiset	2,0	6,0	6,7	7,2*	7,7	8,0	-
— vanhainkodit ja terveyskeskusten vuodeosasto	8,4	5,4	4,7	4,4*	3,9	3,4	1
— miehet	5,6	3,8	3,3	3,1*	2,9	2,7	-
— naiset	9,6	6,3	5,5	5,1*	4,7	4,3	-
— omaishoidontuki	3,0	4,1	4,2	4,4	4,4	4,5	5
Vaikeavammaisten palveluasuminen, as./v.	1 894	4 008	4 310	4 630	5 200	5 600	8 600
Terveyskeskusten lääkäri-vaje, %	..	6,8	6,0	6,5	5,0	5,0	3
Merkittävimpien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmien kuin lääkärien vaje, %	..	..	3,6	3,6*	3,8	4,0	3
Ehkäisevien terveyspalvelujen henki- löstömitoitus, % kansallisesta suosi- tuksesta							
— neuvolalääkärit	..	..	73,7	..	75	75	80
— kouluterveydenhuollon lääkärit	..	..	39,3	..	45	50	70
— neuvolaterveydenhoitajat	..	..	84,1	..	90	90	95
— kouluterveydenhoitajat	..	..	94,3	..	95	95	97
Laajat terveystarkastukset toteutuvat (%-osuus terveyskeskuksista)							
— äitiysneuvolassa	..	50	50	90	90	90	99
— lastenneuvolassa	..	45	45	85	85	90	98
— kouluterveydenhuollossa	..	61	61	85	85	90	97
Yli vuoden työttömänä olleet, lkm	86 800	41 300	54 000	57 200	60 000	63 000	40 000
— miehet	47 500	23 800	32 900	34 100	36 000	37 000	-
— naiset	39 300	17 500	21 100	23 100	24 000	26 000	-
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17- vuotiaat, %	0,9	1,3	1,3	1,2*	1,2	1,1	1,1
— pojat	1,0	1,3	1,4	1,3*	1,3	1,2	-
— tytöt	0,9	1,2	1,2	1,2*	1,2	1,1	-
Asunnottomat, lkm	10 000	8 150	7 880	7 570	7 100	6 600	5 400
— miehet	8 250	6 560	6 490	5 990	6 000	5 200	4 700
— naiset	1 750	1 590	1 390	1 580	1 100	1 400	700
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja ter- veyteen kohdistuneet rikokset, lkm	30 408	35 753	35 715	42 919	40 000	39 000	38 000
Maahanmuuttajataustaisten osuus sosi- aali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä, %	1,9	2,9	3,0*	3,1*	3,2	3,3	3,8

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Vaikuttavuustavoitteet

- Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta
- Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa

Indikaattorit

	2000	2009	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio	2015 tavoite
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet	2 256	2 595	2 572	2 546*	2 521	2 496	2 443
— miehet	..	1 750	1 649	1 633*	1 616	1 600	1 648
— naiset	..	845	923	914*	905	896	796
Vesivälitteiset epidemiat							
— epidemioiden lkm	7	4	2	5	5	5	1
— sairastuneet henkilöt	6 428	213	38	70	500	500	50
Ympäristömyrkyjen pitoisuudet äidinmaidossa (PCDD/F- ja PCB-yhdisteiden kokonaistoksisuusekvivalenttimäärä)	15,3	..	8*	8*	7	7	5
Työeläkevakuutusyhtiöiden, -säätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusaste	..	24,13	29,64	22,4**	-	-	-
Työeläkerahastot/bkt, %	50,2	72,4	76,7	71,1	70	69	-

** Ennakkotieto

* Arvio

.. Tietoa ei saatavissa

¹⁾ Työkyvyttömyyseläkkeiden alkuvuus kuvaa, kuinka suuri osa ei-eläkkeellä olevista työeläkevakuutetuista on siirtynyt vuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle (esitetään useimmiten promilleina). Ikävakioitu alkuvuus kertoo työkyvyttömyyseläkkeen alkavuudessa tapahtuvista muutoksista siten, että väestön ikärakenteen muuttuminen ei vaikuta siihen.

²⁾ Köyhyysrajan alittaneisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus (käytettävissä olevat tulot ovat alle 60 % kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta kulutusyksikköä kohden).

³⁾ Gini-kerroin kuvaa muuttujan (tässä tapauksessa käytettävissä olevien tulojen) epätasaisuutta. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

⁴⁾ Vuoden 2000 sarakkeessa on vuoden 2001 tieto.

Eurooppa 2020 - strategian köyhyystavoitteen seurantaindikaattorit

Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 2010 uudesta talous- ja työllisyysstrategiasta. Vuoteen 2020 ulottuvan Eurooppa 2020 - strategian tavoitteet koskevat työllisyyttä, tutkimus- ja kehitysmenoja, ilmasto- ja koulutusta ja köyhyyden vähentämistä.

Eurooppa 2020 - strategian tavoitteena on vähentää köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien määrää vähintään 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä. Tämän tavoitteen toteutumisen seuraamiseksi on lanseerattu mittautapa, joka ottaa huomioon paitsi *pienituloisuuden* (pienituloisuuden rajana 60 % mediaanista), myös muunlaisia elintasovajeita kuvaavan ns. *aineellisen puutteen* (material deprivation) ja kotitalouksien heikkoa kiinnittymistä työmarkkinoille kuvaavan *vajaatyöllisyyden* (very low work intensity). Näiden kolmen kriteerin perusteella määritellään köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevan väestön määrä (population at risk of poverty or exclusion) eli sellaisen väestön määrä, joka kuuluu vähintään yhteen näistä ryhmistä.

EU:n piirissä on luotu vertailukelpoinen tilastojärjestelmä EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions). Suomen osalta tiedot perustuvat kansallista tulonjakotilastoa varten kerätyn otoksen havainnoille.

Kun verrataan EU-SILCin ja kansallisen tulonjakotilaston tuloksia, on otettava huomioon, että EU-SILCin ja kansallisen tulonjakotilaston tulokäsitteet eroavat jonkin verran. EU ei sisällytä käytettävissä olevan tulon käsitteeseen laskennallista nettoasuntotuloa omasta asunnosta, luovutusvoittoja eikä kaikkia työsuhde-etuksia, mutta kansallisen tulonjakotilaston viralliseen käytettävissä olevan tulon käsitteeseen ne sisältyvät. Esimerkiksi pienituloisuusaste on EU:n tulokäsitteellä mitattuna korkeampi kuin kansallisessa tulonjakotilastossa, kun laskennallisen asuntotulon tuloeroja tasoittavaa vaikutusta ei oteta huomioon.

	EU-SILC 2008 (tiedot koskevat vuotta 2007)	EU-SILC 2009 (tiedot koskevat vuotta 2008)	EU-SILC 2010 (tiedot koskevat vuotta 2009)	EU-SILC 2011 (tiedot koskevat vuotta 2010)
Köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa oleva väestö yhteensä	910 000	886 000	890 000	949 000
<i>Pienituloiset</i>	709 000	725 000	692 000	725 000
<i>Aineellista puutetta</i>	181 000	148 000	150 000	170 000
<i>Vajaatyölliset</i>	296 000	329 000	364 000	389 000

Lähde: Eurostat

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

Syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä poikkihallinnollinen toimenpideohjelma

Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen on yksi vuosien 2011-2015 hallitusohjelman kolmesta painopistealueesta. Sen edistämiseksi on perustettu Syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä poikkihallinnollinen toimenpideohjelma, josta löytyy lisätieto: http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ ja_hankkeet/syrjaytymisen_ ehkaisy

Ohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan indikaattoreilla. Indikaattorit julkaistaan kuvina toimenpideohjelman Internet-sivuilla. Ne päivitetään säännöllisesti ja esitellään sosiaali- ja terveyspoliittiselle ministerityöryhmälle.

Versio 12.12.2012

JYRKI KATAISEN HALLITUKSEN OHJELMAN ja STM:n STRATEGIAN TOIMEENPANO STM:ssä VUOSINA 2011–2015

Tähän muistioon on koottu STM:n toimenpiteitä edellyttävät hallitusohjelman kohdat. Ohjelmakohdat ja toimenpiteet on ryhmitelty STM:n Strategia 2020 kolmen strategisen päälinjauksen ja niiden alajaottelun mukaisesti. HO:n organisatorisia tavoitteita on koottu lukuun IV (vrt. Strategian toimeenpanoluku 4). Koonti toimii hallitusohjelman ja strategian toimeenpano- ja seuranta-asiakirjana STM:ssä vuosina 2011 - 2015. Asiakirjan numero on 2596/2011 ministeriön sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Päävastuussa oleva taho/osasto on ensimmäisenä. Toteutunut tavoite rasteroidaan toteutustilanne -sarakkeessa (ei vielä tässä versiossa).

(Yksikkölyhennykset: HSO = Hallinto- ja suunnitteluosasto, VAO = Vakuutusosasto, HTO = Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto, STO = Sosiaali- ja terveyspalveluosasto, TSO = Työsuojeluosasto, ESY = Esikuntayksikkö, KVVY = Kansainvälisten asiain yksikkö, VIE = Viestintäyksikkö, VAL = valmiusyksikkö)

Hallitusohjelman toimeenpanon ja seurannan jäsentely STM:ssä:

- 1. Hyvinvoinnille vahva perusta**
- 2. Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin**
- 3. Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta**
- 4. Organisatorisia toimenpiteitä**

Hallitusohjelman (HO) kolme keskeistä kokonaisuutta ovat: Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen; Julkisen talouden vakauttaminen; Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen.

HO:n STM -vastuiset asiakokonaisuudet ovat: työurien pidentäminen (strategia 1), harmaan talouden torjunta (1), nuoret ja pitkäaikaistyöttömät/syrjäytyminen (2), kunta- ja palvelurakennemuutos (2), Kaste II -ohjelma (2), naisten ja miesten välisen tasa-arvon parantaminen (1), elinympäristö (3). Sukupuolivaikutusten arviointi (Suvaus) laaditaan kaikissa LS -hankkeissa osana vaikutusarviointia. LS -hankkeiden yhteydessä sitä ei erikseen mainita.

1. Hyvinvoinnille vahva perusta

HO -asiakokonaisuudet: terveyden edistäminen, työurien pidentäminen, sosiaaliturvan kestävä rahoitus, harmaan talouden torjunta

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
1.1 Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen otetaan huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja sisällytetään kaikkien hallinnonalojen ja ministeriöiden toimintaan	HTO, STO HO, s. 86	Toimeenpanosuunnitelma, ml. muiden ministeriöiden vastuulle kuuluviin asioiden kokoaminen ja yhteistyö. Säädosvalmistelussa vaikutusten ennakkoarvioinnin kehittäminen Sosiaali- ja terveystieteen poikkihallinnollisen yhteistyön välineeksi Terveystieteen kaventamisohjelman arviointi ja jatkotoimet, THL:n Teroka-työ Terveydenhuoltolain toimeenpano ja sosiaali- ja terveydenhuollon lain, vanhuspalvelulain ja sote -järjestämislain valmistelussa & toimeenpanossa huomioidaan. THL:n kuntayhteistyö: hyvien käytäntöjen toiminnallinen tuki ja ohjaus. WHO:n terveyden edistämisen maailmankongressi Helsingissä 2013	Toimeenpanosuunnitelma: syksy-talvi 2011-2012. THL:n tulossopimus, eri toimialojen toiminnan arviointi ja integraatio. Arviointi 2011 - 2012 Meneillään Valmisteluorganisaatio on asetettu ja valmistelu on käynnissä.
Kansalaisia kannustetaan vastuulliseen terveystieteen hyödyntämällä muun muassa Terveyden edistämisen politiikkaohjelman tuottamia hyviä käytäntöjä. Kehitetään ja otetaan käyttöön matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhoitopalveluja.	HTO, STO, KVV HO, s. 55, 56	Kaste II -ohjelma, osana Toimiva terveyskeskus. TH -lain toimeenpano. Neuvola-, kouluterv.huollon ym. asetuksen toimeenpano Terveystiedon tarjonta väestölle (osana Sade-ohjelmaa) Seksuaaliterveysstrategian päivitys. Ravitsemusta ja liikuntaa koskevien linjausten päivitys. Terveystieteen edistävän liikunnan linjausten ja toimenpideohjelman laatiminen OKM:n kanssa. STM joukkoruokailutyöryhmän suositusten toimeenpano. Uudistetaan yleiset ravitsemussuosi-	Valtioneuvosto on vahvistanut Kaste-ohjelman 2012 - 2015 2.2.2012. Toimeenpanosuunnitelma on vahvistettu 18.9.2012. 2011 - 2015 2013 2011 - 2014 Kriteeristö Hanselin puitesopimuksessa, KELAn ateriatuen kriteereiksi 2012.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
		tukset.	THL:n seurantar ryhmä aloittaa 2012/2013
Päihdepolitiikka Jatketaan valtakunnallista alkoholiohjelmää, jonka keskeisiä toimenpiteitä ovat alueellisen koordinaation mallin vakiinnuttaminen, alkoholilain kokonaisuudistus ja alkoholiverotuksen tarkistaminen.	HTO VM: alkoholi- vero; HO, 61	Alkoholiohjelma III osana Kaste II:ta LS -hanke Alkoholilain kokonaisuudistus Yhteys EU:n alkoholipolitiikkaan	Poliittinen linjaus kevät 2012 HE valmis 2013 EU:n alkoholistrategian jatko selviää 2012
Tehostetaan toimia koko väestön sekä erityisesti lasten ja nuorten suojelemiseksi alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja rahapeliongelmien aiheuttamilta haitoilta.	HTO HO, s. 61	Toimien integrointi osaksi Alkoholiohjelma III, joka Kaste II:n osa.	Kevät 2012
Huolehditaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimivuudesta. Tehostetaan varhaista puuttumista ja vaikuttavien keinojen käyttöä alkoholin liikakäytön estämiseksi. Keskeisenä tavoitteena on väestön työ- ja toimintakyvyn parantaminen vähentämällä alkoholista aiheutuvaa kuolleisuutta, työkyvyttömyyttä, toimintakyvyn alentumista sekä muita inhimillisiä ja yhteiskunnallisia haittoja.	STO, HTO, VIE HO, s. 61	Kaste II/Alkoholiohjelma III Mieli 2009 -suunnitelman toimeenpano, tuki kunnille sekä sote - palveluille. Tulosohjaus Yhteys työurien pidentämiseen	Mieli-suunnitelman tilanearviointi ja ehdotusten päivittäminen vuoden 2012 aikana
Alkoholimainontaa rajoitetaan kieltämällä lapsiin ja nuoriin kohdistuvan mainonnan keinot ja sellaiset mainonnan keinot, joilla annetaan kuva alkoholin sosiaalista ja seksuaalista menestyksestä lisäävistä vaikutuksista. Tarkistetaan television ja radion sallittuja mainonta-aikoja. Alkoholimainontasäännösten valvontaa tehostetaan ja arvioidaan seuraamusten kehittämistarpeet.	HTO, VIE HO, s. 61	LS-hanke Alkoholimainonnan rajoituksia koskeva alkoholilain 33 §:n muutosesitys on ollut lausunnoilla keväällä 2012.	HE tarkoitus antaa syksyllä 2012
Alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen perustuu saatavuuden ja hinnan sääntelyyn sekä terveellisten elintapojen edistämiseen. Alkoholin ja tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi niiden verotusta kiristetään. Uudistetaan raittiustyölaki kunnissa tehtävän päihdetyön kehittämiseksi.	STM; HTO VM HO, s. 61	Alkoholilakia uudistettaessa alkoholi- politiikan perusta pidetään ennallaan. Alkoholiverouudistus yhdessä VM:n kanssa. HE: Raittiustyölain uudistaminen	Alkoholilain uudistusta koskeva HE tarkoitus antaa keväällä 2013. Korotus voimaan 1.1.2012 Raittiustyölain uudistamista koskeva HE tarkoitus antaa keväällä 2013.
Kehitetään mielenterveyspalvelujen saatavuutta ja erityisesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja uudistamalla mielenterveyslakia. Jatketaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämisohjelman (Mieli) toimeenpanoa sekä masennuksen ehkäisyyn ja masennuksesta aiheutuvan työkyvyttömyyden vähentämiseen tähtäävässä hankkeessa (Masto) kehitettyjen käytäntöjen juurruttamista. Tuetaan osatyökykyisten työssä jatkamista ja työhön pääsyä.	STO, TSO, HTO, VAO HO, s. 57	Kaste-ohjelman 2012 - 2015 osana	Valtioneuvosto vahvisti Kaste-ohjelman 2.2.2012, toimeenpanosuunnitelma on vahvistettu Kaste-neuvottelukunnassa 18.9.2012.
Varmistetaan raskaana olevien päihteitä käyttävien naisten ja vauvaperheiden hoito ja kuntoutus lainsäädännöllä. Vaativan ja tahdonvastaisen hoidon kehittäminen ja järjestäminen keskitetään	STO, HTO, HSO, VIE	LS -hanke Itsemääräämisoikeuslainsäädäntö Järjestämislaki (keskittäminen)	HE 2013 Vuoden 2012 budjetissa Pidä kiinni -

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
erityisvastuualueille. Hyödynnetään järjestöjen tuottamia hoito- ja kuntoutuspalveluja	HO, s. 62	Sovitaan toteutuksesta ja rahoituksesta RAY:n kanssa/tulosohjauksella	hoitojärjestelmälle 2 milj. euroa ja RAY:n avustusehdotuksessa 1,25 milj. euroa
Tupakkalainsäädännön toimeenpano varmistetaan. Tehdään toimintasuunnitelma tupakkalain tavoitteen saavuttamiseksi.	HTO, STO, VIE; HO s 62	Toimintasuunnitelmaa valmistellaan. Yhteistyössä Valviran kanssa toimeenpano on varmistettu. Yhteys EU-lainsäädäntöön	Toimintasuunnitelma valmis syyskuu 2012 Tupakkatuotedirektiiviehdotus vuoden 2012 aikana
Arvioidaan huumelainsäädännön kehittämistarpeet. Tehdään huumausaineiden käytön ja sen aiheuttamien haittojen vähentämiseksi toimenpideohjelma. Lisätään huumausaineiden käyttäjien matalan kynnyksen palveluja, terveysneuvontaa ja etsivää työtä. Poliisin tekemää hoitoonohjausta tehostetaan. Lisätään mahdollisuuksia päihdeongelmien hoitoon vankeuden aikana.	HTO, STO SM HO, s. 62	Arvio LS -muutostarpeista. Laaditaan toimenpideohjelma. Osana vankien terveydenhuollon hanketta	Mahdollinen HE 2014 Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma hyväksytty Sotepol -ministerityöryhmässä 19.6.2012, valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen 16.8.2012.
Rahapelaaminen Nykyinen rahapelimonopolijärjestelmä säilytetään. Nykyistä rahapeliä yksinoikeusjärjestelmää kehitetään rajoittamalla ulkomaille tapahtuvaa pelaamista. Kehitetään rahapelihaittojen seuranta, tutkimusta, ehkäisyä ja hoitoa. Viranomaisten, järjestöjen, peliyhteisöjen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä pelihaittojen torjunnassa tehostetaan.	SM HSO, HTO HO, s. 62	Arpajaislain muutos/RAY -työryhmä HE SM:n vastuulla. Väestökysely rahapelaamisesta; ongelmaisten hoidon kattavuutta parannetaan; uusitaan THL- sopimus haittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämiseksi sekä tutkimuksesta.	Käynnissä Julkistettu helmikuussa 2012 THL sopimus 2012-2015 Sopimukset tutkimuksesta Alkoholitutkimussäätiön ja Helsingin yliopiston kanssa 2012-2015
1.2 Pidempiä työuria			
Hallitus valmistelee työlainsäädännön, työelämän kehittämiseen ja työelämän sosiaalivakuutukseen liittyvät linjaukset ja lisämuutokset yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa.	STM: osastot VIE HO, s. 63	Valmistelu kolmikantaisesti	Valmisteltavana useita toimenpiteitä, joiden valmistuttua arvioidaan kokonaisuus
Hallitus painottaa työkyvyttömyyden ehkäisemistä ja osatyökykyisten työmahdollisuuksien parantamista työurien pidentämiseksi. Tämä edellyttää etenkin terveyden edistämisen sekä työterveyshuollon, kuntoutuksen ja työelämän kehittämistä. Erityistä huomiota kiinnitetään mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisyn ja hoidon tehostamiseen, hoitoonohjaamiseen työpaikoilla ja sen toteutumiseen sekä työhön paluun helpottamiseen. Työterveyshuoltoa ja lakisääteistä sairausvakuutusta kehitetään sosiaali- ja terveysministeriön Työterveyshuolto- ja Työhyvinvointi-työryhmien ehdotusten pohjalta.	HTO, STO, VAO, TSO, VIE HO, s. 64, 58	Mieli -suunnitelma Kaste-ohjelma Osana terveydenhuoltolain toimeenpanoa (järjestämisuunnitelmat), sekä tietojärjestelmien kehittämistä LS -hanke Viestintäsuunnitelma	Kaste-ohjelma on vahvistettu 2.2.2012 Kuntoutusasiain neuvottelukunta on asetettu ajalle 2.10.2011 - 1.10.2015. Toimenpiteitä on kirjattu Työterveyslaitoksen tulossopimukseen. Työelämätyöryhmän ehdotuksista HE, ns. 90 päivän sääntö voimaan 1.6.-12

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>minimis) tarkastellaan uudestaan. Työpankkikokeilu laajennetaan valtakunnalliseksi. Osa-työkykyisiä varten kohdennetut toimet eivät saa johtaa työehtosopimuksien tai sosiaaliturvan heikentymiseen työmarkkinoilla muutoin.</p> <p>Lisätään tiedotusta vammaisille ja osatyökykyisille työnantajille tarkoitetuista tukitoimista ja muista järjestelyistä. Selvitetään mahdollisuudet saada työpaikoille maahanmuuttajien, vammaisten ja vaikeasti työllistyvien tueksi työhönvalmentajia ja -ohjaajia.</p>		<p>takunnalliseksi vuoden 2012 alusta. Rahoitus osana HO:n 20 milj. euron työllisyyden edistämisen määrärahaa.</p> <p>TTL tietoportaaali erilaisista ergonomisista ja muista ratkaisuista</p>	<p>Päätös laajentamisesta on tehty, STM koordinoi hanketta. Hankkeelle on nimetty johtoryhmä, pj:na Outi Antilla. Tavoitteena on, että vuoden 2015 loppussa toimisi noin 30 työpankkia ja omalla liiketoiminnallaan toimeentulevat työpankkiyritykset työllistävät tai edelleen sijoittavat jopa 5000 lähinnä osatyökykyistä ja pitkäaikaistyötöntä henkilöä.</p>
<p>Sairauspäivärahan maksamisen edellytykseksi asetetaan työterveyshuollon lausunto 90 sairauspäivärahapäivän jälkeen. Työterveyshuollon tulee arvioida työntekijän jäljellä oleva työkyky ja työnantajan on selvitettävä yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssä. Sairauspäivärahan maksamista ei keskeytetä, jos lausunnon toimittamatta jättäminen ei johdu työntekijästä tai jos keskeyttäminen olisi muutoin kohtuutonta.</p>	<p>VAO, HTO HO, s. 64</p>	<p>LS -hanke Yhteenveto työterveyshuollon lausunnosta 90 sv -pv jälkeen Koulutus ja tiedotus sekä yhteistyön kehittäminen (TTL, THL).</p>	<p>HE annettu syksyllä 2011, eduskunta hyväksynyt, voimaan 1.6.2012</p> <p>Koulutus ja viestintä alkaneet tammi-kuussa 2012</p>
<p>Työttömien terveydenhuoltopalveluja kehitetään ja lisätään työ- ja elinkeinoministeriön työryhmän ehdotuksen pohjalta. Työttömien terveyspalvelujen kehittämisessä pääpaino tulee olla työllistymistä tukevissa toiminnaissa.</p>	<p>TEM STM: HTO, STO HO, s. 64</p>	<p>Kaste -ohjelma ja Terveydenhuoltolain toimeenpano. Pilottihanke ja työkykyarvioiden kehittäminen, rahoituksen selvittäminen (TTL, THL)</p>	
<p>Kuntoutuksen onnistumisen parantamiseksi varmistetaan oikea-aikaisen ja viivyttyksettömän kuntoutuksen toteutuminen. Erityishuomio suunnataan varhaisvaiheen ennakoivan kuntoutustarpeen tunnistamiseen. Kuntoutus otetaan osaksi hoito- ja työhönpaluuprosessia. Vahvistetaan ja selkiytetään työterveyshuollon, perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja kuntoutuksen yhteistyötä työntekijän työkyvyn tukemisessa.</p>	<p>STO, VAO, HTO HO, s. 64</p>	<p>Terveydenhuoltolain toimeenpano. Selvitys monialaisesta kuntoutuksesta Masennuksen hoitoketjukokeilu</p>	<p>Monialaisen kuntoutuksen selvityksen valmistelu käynnistynyt</p> <p>Yhteys Kuntoutusasiain neuvottelukunnan työhön</p>
<p>Arvioidaan Kelan kuntoutusoikeuteen liittyvän 65 vuoden ikärajan korottaminen 68 vuoteen.</p>	<p>VAO HO, s. 59</p>	<p>Arviointi vuonna 2013</p>	
<p>Vakiinnutetaan valtakunnallinen ja alueellinen verkostomaiseen toimintaan perustuva työhyvinvoinnin edistäminen jatkamalla ja</p>	<p>TSO, HTO, VIE</p>	<p>Työhyvinvointifoorumi on asetettu Viestintäsuunnitelma</p>	<p>Foorumin rahoitus, mom. 63 Foorumin alustava toimintasuunnitelma</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
kehittämällä sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaa Työhyvinvointifoorumia.	HO, s. 65		ma on valmis vuoden 2011 lopussa ja toiminta alkaa vuoden 2012 alussa. Työterveyslaitos on nimennyt Foorumille projektikoordinaattorin. TTL on toteuttanut toimintasuunnitelman mukaista toimintaa. Alueellisia tilaisuuksia on järjestetty.
Parannetaan mahdollisuuksia tehdä osa-aikatyötä edistämällä osittaisen sairauspäivärahan, osittaisen kuntoutustuen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen käyttöä. Siksi muun muassa työtä ja työaikoja tulee järjestää vastaamaan nykyistä paremmin työntekijän osittaista työkykyä ja kuntoutumista. Työnantajien valmiuksia ja kannustimia palkata osatyökykyisiä edistetään ja kehitetään.	VAO, HTO HO, s. 65	STM, TEM, Kuntaliitto tr:n esitykset	Osatyökykyisten työssäkäynnin edistämisen työryhmä asetettu keväällä 2012.
Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan työelämän kehittämisstrategian, joka valmistuu vuoden 2012 alkupuolella. Strategian tavoitteena on parantaa työllisyysastetta, työelämän laatua, työhyvinvointia ja työn tuottavuutta.	TEM, STM	TEM vastuulla, STM ja OKM osallistuvat	Strategia on valmistunut ja toimeenpanon toteutus alkamassa. Toimeenpano toteutetaan kansallisen yhteistyöhankkeen nimellä. Strategian toteuttamista ohjaava ja seuraava ryhmä on nimetty Ihalainen toimii ko. ryhmän puheenjohtajana. Ohjelmajohtaja aloittaa TEM:ssä v. 2013.
Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö käynnistävät yhdessä poikkihallinnollisen selvitys- ja kehittämishankkeen. Siinä selvitetään työmarkkinoiden ja yritystoiminnan muutostrendejä ja rakennemuutoksia sekä arvioidaan niiden vaikutuksia työn tekemisen muotoihin, työvoiman käyttötapoihin ja työaikakäyttöön. Selvitysten ja arviointien perusteella päätetään kolmikantaisesti tarvittavista jatkotoimista, jotka voivat olla myös lainsäädäntömuutoksia.	TEM STM: VAO, TSO, HTO, VIE HO, s. 66	TEM:n vastuulla, STM osallistuu LS -hanke	Työryhmä luovutti välimietintönsä 15.5.2012. Välimietintöön sisältyi kuusi erillistä jatkotoimenpidekokonaisuutta. Toimenpide-ehdotukset kohdistuvat määräaikaisiin työsuhteisiin, vuokratyöhön, osa-aikatyöhön ja itsensä työllistämiseen työnteon muotona. Jatkoselvityksen kohteena ovat mm. eri työntekomuotojen asema sosiaaliturvalainsäädännössä ja osa-aikatyöhön liittyvät kysymykset. Työ- ja elinkeinoministeriö teettää selvityksen sosiaaliturvan (STM päävastuussa), kilpailulainsäädännön ja työsopimuslainsäädännön soveltamisesta itsensä työllistäjiin relevanteissa EU-maissa. Saadun selvityksen pohjalta

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			tehdään arviot lainsäädännön muutostapeista. Ns. trendiryhmän toimikautta on jatkettu hallituskauden loppuun ja työryhmä seuraa erillisselvitysten etenemistä.
<p>Työterveyslaitoksen organisoimana perustetaan johtamisen kehittamisverkosto, joka pohtii ja levittää esimiestaitoja työpaikoille. Edistetään johtamiskoulutuksen saatavuutta. Julkiselle sektorille luodaan hyvän johtamisen laatukriteerit ja edistetään niiden toteutumista.</p> <p>Osana johtamisen kehittämistä edistetään ikäjohtamista, jolla tarkoitetaan ikäsidonnaisten tekijöiden huomioon ottamista päivitysjohtamisessa siten, että nuoret, keski-ikäiset ja vanhemmat työntekijät voivat saavuttaa sekä organisaation että omat tavoitteensa.</p> <p>...Tuottavuutta parannetaan kehittämällä johtamista ja esimiesosaamista ...varmistetaan samalla palvelujen saatavuus... julkisen sektorin henkilöstön työmarkkinakelpoisuus jne...</p>	<p>HSO, HTO, STO, TSO, VIE TTL</p> <p>HO, s. 66</p>	<p>Perustetaan hanke ja se huomioidaan TTL:n tulossopimuksessa. TTL toteuttaa, HSO koordinoi Toimeenpano linkittyy läheisesti Kaste II -ohjelmaan sekä Työhyvinvointi-foorumin (THF) toimintaan.</p> <p>Viestintäsuunnitelma Kaste II</p>	<p>Hanke sisältyy TTL:n tulossopimukseen.</p> <p>Ohjaus- ja johtoryhmä ovat kokoontuneet säännöllisesti. Avajaistilaisuus 19.1.2012. Verkoston oma sivusto avattu tammikuussa 2012 (TTL). Johtoryhmän teemaistunnossa 12.9.2012 käsiteltiin ikäjohtamista. JKV :n ja THF:n yhteisseminaari on 29.11.2012 (aiheina johtamisen laatukriteerit ja työn imu/työn ilo).</p>
<p>Tasa-arvopolitiikka</p> <p>Vaalikauden alussa laaditaan tasa-arvo-ohjelma. Siinä otetaan huomioon eduskunnan 21.10.2010 hyväksymä valtioneuvoston selonteko naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta.</p> <p>Jatketaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista lainvalmistelussa, talousarvion laadinnassa sekä muissa tasa-arvon kannalta merkittävässä hankkeissa.</p>	<p>STM: HSO, osastot, VIE</p> <p>HO, s. 67</p>	<p>Hallituksen tasa-arvo-ohjelma on valmis ja sitä toteutetaan.</p>	<p>Työryhmän toimikausi: 20.1.2012 - 30.4.2015. Työryhmä valmisteli luonnoksen hallituksen tasa-arvo-ohjelmaksi ja siihen sisältyvät toimenpiteet. Valtioneuvoston periaatepäätös on hyväksytty kesällä 2012. Työryhmä vastaa ohjelman toimeenpanon varmistamisesta ja seurannasta.</p> <p>Seurantaraporttia valtavirtaistamisen etenemisestä ministeriöissä viimeistellään 9/2012.</p>
<p>Tavoitteet sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä sisällytetään kasvatus- ja koulutuspoliittiseen suunnittelu- ja kehittämissuunnitelmaan.</p> <p>Sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa kavennetaan ja koulutuksen periytyvyyttä vähennetään.</p>	<p>OKM, HSO HO, s. 67</p> <p>HO, s. 31</p>	<p>STM:n osalta tasa-arvo-ohjelman osana</p>	<p>OKM valmistelelee koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelmaa, joka hallituksen on määrä hyväksyä vuoden 2012 loppuun mennessä.</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Koulutuksessa tehdään järjestelmällistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Opiskelijavalintojen uudistamisen vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon ja koulutuksen periytyvyyteen arvioidaan	HO, s. 34		
Kolmikantaista samapalkkaisuusohjelmaa jatketaan tavoitteena naisten ja miesten palkkaeron kaventaminen enintään 15 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä. Tarvittavien toimenpiteiden täsmenämiseksi käynnistetään kaksi laaja-alaista tutkimushanketta. Näistä ensimmäisessä selvitetään työelämän rakennemuutosten ja muuttuvien työelämätarpeiden vaikutuksia molempien sukupuolten työllisyyteen, työmarkkina-asemaan, työmarkkinoille kiinnittymiseen, urakehitykseen, työssä jatkamiseen ja hoito-vastuun jakaantumiseen. Toinen hanke koskee sukupuoliennakkoluulojen ja -odotusten vaikutusta koulutus- ja uravalintoihin.	HSO, VIE HO, s. 67	TA 2012 ja kehys 2013-2016. Ohjelmalle on asetettu uusi kolmikantainen ohjausryhmä, samoin asiantuntijaryhmä. Käynnistetään 2 laajaa hanketta.	1. Työelämän rakennemuutosten vaikutuksia koskeva hanke käynnistettiin esiselvityksellä, joka on julkaistu 9/2012. Lisätutkimustarpeista ja käynnistettävistä selvityksistä päätetään syksyllä 2012. Stereotyyppisten sukupuolirooli-odotusten merkitystä koulutus- ja uravalinnoissa koskeva tutkimushanke on tarkoitus käynnistää osana opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelman työtä.
Työmarkkinoiden jakautumisen vähentämiseen tähtäviä toimia eri hallinnonaloilla vahvistetaan. Hallitus jatkaa yhteistyötä työelämän osapuolten kanssa naisten urakehityksen edistämiseksi.	HSO TEM, OKM HO, s. 67	Tasa-arvo-ohjelman osana edistetään työurien segregaaion lieventymistä mm. työvoimapalveluissa. Jatketaan naisten urakehitystä koskevien suositusten toimeenpanoa valtionhallinnossa. Johtamisen kehittämisverkoston toimintaan sisällytetään sukupuolinäkökulma ja tasa-arvon edistäminen.	Naisten urakehitystä tukeva ESR-hanke on tarkoitus käynnistää syksyllä 2012.
Valtio edistää omistamissaan yhtiöissä sukupuolten välistä tasa-arvoa pyrkien suunnitelmallisesti turvaamaan riittävä naisten edustus valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksissa.	VNK, TEM STM: HSO HO, s. 79	Tasa-arvo-ohjelman osana valtio jatkaa ohjelmaa naisten osuuden lisäämiseksi valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksissa.	
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolaki säilytetään omina lakeina. Tasa-arvolain ja tasa-arvosuunnittelun toimivuutta seurataan yhdessä työelämän osapuolten kanssa.	STM: HSO OM, SM HO, s. 66 HO, s. 67 HO, s. 24	Perustetaan kolmikantainen työryhmä ja teetetään selvitys lain toimivuudesta.	Tasa-arvosuunnitelmaan sisältyvän palkkakartoituksen toimivuutta selvittänyt kolmikantainen työryhmä päätti työskentelynsä 6/2012. Tasa-arvolain muutoksia valmisteleva kolmikantainen

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Syrjinnän seurantarjestelmää kehitetään.		Tasa-arvo-ohjelman ja ihmisoikeus-toimintaohjelman osana	työryhmä aloittaa työskentelynsä 10/2012.
1.3 Elämän eri osa-alueet tasapainoon			
<p>Perhevapaajärjestelmä. Tavoitteena on lisätä isille merkittäviä vapaita, joustavoittaa isien perhevapaiden käyttöä ja mahdollistaa lapsen hoitaminen kotona vanhempainpäivärahan turvin nykyistä pitempään. Lisäksi pyritään parantamaan adoptio-, monikko- ja sijaisperheiden yhdenvertaisuutta muiden perheiden kanssa. Tavoitteena on jatkaa työnantajille perhevapaista aiheutuvien kustannusten korvaamista korottamalla työnantajan lakisääteisestä sairausvakuutuksesta saamia korvauksia. Lisäksi selvitetään, miten lainsäädäntö turvaa perhevapaalta työhön palavien oikeudet ja arvioidaan perhevapaajärjestelmän päivärahaetuuksien tasot erityisesti isien perhevapaiden käytön kannustavuuden näkökulmasta. Edellä mainitut ansioperusteisen perhevapaajärjestelmän kehittämiseen liittyvät asiat valmistellaan kolmikantayhteistyössä työelämän osapuolten kanssa. Jatkotyössä arvioidaan ansioperusteisen perhevapaajärjestelmän rahoituksen kehittämisvaihtoehdot ja kustannusten jako. Lainsäädäntömuutokset toteutetaan, kun rahoituksesta on sovittu.</p>	<p>VAO, HSO, VIE</p> <p>HO, s. 63</p>	<p>Työmarkkinakeskusjärjestöjen raamisopimukseen liittyy isyysvapaan pidentäminen kahdella viikolla.</p> <p>Viestintäsuunnitelma</p> <p>LS -hanke</p> <p>Kolmikantavalmistelu</p>	<p>2012 → HE annettu 17.9.2012 budjettilakina, voimaan 1.1.2013. Isyysvapaa olisi jatkossa 54 päivää, eikä se lyhentäisi vanhempain vapaata.</p>
<p>Hallitus edistää yhdessä työelämän osapuolten kanssa hyviin käytäntöihin perustuvia toimintatapoja, joilla työpaikoista tehdään nykyistä perheystävällisempiä. Edistetään toimintamalleja, joilla pienten lasten vanhemmat ja iäkkäistä tai sairasta läheistään hoitavat voivat nykyistä joustavammin tehdä lyhyempää työpäivää tai ottaa palkatonta vapaata työstä yhdessä työnantajan kanssa sopimalla. Kannustetaan työnantajia ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka madaltavat kynnystä siirtyä takaisin työelämään hoitovapaalta ja muilta vastaavilta työelämän keskeytyksiltä. Vanhempien osa-aikatyön mahdollisuuksia lisätään. Arvioidaan mahdollisuudet korottaa osittaista hoitorahaa ja joustavoittaa sen käyttömahdollisuuksia. Osapäiväisen ja osa-aikaisen hoidon maksu muutetaan määräytymään kunnan ja palvelun käyttäjän sopiman hoitoajan perus-</p>	<p>TEM</p> <p>STM: HSO, VIE</p> <p>HO, s. 63</p> <p>STO</p>	<p>Arvioinnin käynnistäminen, ml. kustannukset</p> <p>On asetettu työryhmä ajalle 11.9.–31.1.2012.</p>	<p>2011 →</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
teella. Edistetään kotihoidontukea saavien henkilöiden asteittaista siirtymistä työelämään yhdistämällä varhaiskasvatuspalvelut ja taloudellinen tuki, joiden saantiedellytykset ja muut ehdot selvitetään ja ratkaistaan vuoden 2012 loppuun mennessä.	STO OKM STO		
Pienten lasten vanhempien mahdollisuutta perheen ja työn joustavaan yhdistämiseen tuetaan. Päivähoito säilyy subjektiivisena oikeutena...Päivähoitojärjestelmää kehitetään... Päivähoito säilytetään maksuttomana pienituloisille perheille, eivätkä maksut muodosta työllistymiskynnystä...	OKM STM: STO HO, s. 32	OKM vastaa, STM osallistuu	Selvitetään osana vs. Näätsaaren työryhmää, määräaika 31.12.2012.
1.4 Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi			
Kannusteet Työn vastaanottamisen kannusteiden parantamiseksi etsitään keinoja parantaa tulojen ja sosiaaliturvan yhteensovitusta päämääränä työllisyysasteen nosto. Vähennetään edelleen toimeentuloturvaetuuksien hakemiseen ja maksatukseen liittyvää byrokratiaa. Varmistetaan työttömyysturvan ja toimeentulotuen käsittelytakuun toimivuus. Selvitetään mahdollisuudet luopua puolison tulojen tarveharkinnasta työmarkkinatuessa.	VAO, HTO HO, s. 56	Yhteys köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan toimenpiteisiin Kuntaohjaus yhteistyössä Valviran ja AVI:en kanssa. Virkatyönä	HE 17.9 budjettilakina jossa tarveharkinnasta luovutaan puolison tulojen osalta. Voimaan 1.1.2013.
Työttömyysturvajärjestelmää uudistetaan kolmikantaisesti tavoitteena järjestelmän yksinkertaistaminen ja selkiyttäminen nykyjärjestelmän pohjalta. Tavoitteena on nykyistäkin nopeampi työllistyminen.	VAO HO, s. 65	Kolmikantatyö käynnissä LS -hanke Työmarkkinajärjestöjen raamisopimukseen liittyy useita työttömyysturvaa koskevia uudistuksia (työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta luopuminen 2012; ansioturvan lomautuspäivärahojen rahoituksen muutos; työttömyyskorvauksen saannin nopeutuminen, kun lomakorvausten jaksotuksesta luovutaan).	2012 → HE:t annettu 17.9.2011. Tulleet voimaan 1.1.2012
Työeläkejärjestelmä Asetetaan työryhmä arvioimaan työeläkeindeksijärjestelmän mahdollisia muutostarpeita. Tässä työssä yhteen sovitetaan työeläkkeiden ostovoimasta huolehtiminen, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus, työeläkejärjestelmän rahoituksellinen kestävyys ja kohtuullisina pysyvät työeläkemaksut. Varmistetaan, että eläkkeensaajien edustus on mukana selvitystyössä. Työryhmä	VAO, HSO HO, s. 64	Työeläkkeiden indeksijärjestelmää arvioiva työryhmä on asetettu (pj. Jukka Rantala/ETK).	Työryhmän toimikausi 1.1.2012 - 31.12.2012

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>kuulee muita työnsä kannalta tärkeitä sidosryhmiä.</p> <p>Työeläkesäännökset vakuutuskaalissa ja eläkesäätiölaissa kootaan yhteen uuteen työeläkerahasto-lakiin. Työeläkelaitosten keskinäisen kilpailun ja yhteistyön suhdetta selkiytetään aiemmin tehtyjen kilpailuselvitysten pohjalta. Selvitetään työeläkelaitosten työhyvinvointitoiminnan sääntelyn ja siihen liittyvien rahoitusmallien kehittämistarpeet työhyvinvointipalvelujen läpinäkyvyyden parantamiseksi ja työeläkevakuuttajien välisen kilpailun tervehdyttämiseksi sosiaali- ja terveysministeriön Työhyvinvointityöryhmän ehdotusten pohjalta. Työeläkelaitosten hyvän hallinnon periaatteita kehitetään.</p>	<p>VAO</p> <p>HO, s. 65</p>	<p>LS -hanke Työ meneillään.</p>	<p>Voimaan 2014 - 2015</p>
<p>Harmaan talouden torjunta Hallitus nimittää harmaan talouden torjunnan poikkihallinnollisen ministerityöryhmän. Ohjelman toteuttamiseen varataan riittävät resurssit. Toimenpideohjelma esitellään eduskunnalle vuoden 2011 loppuun mennessä ja toteutetaan viipymättä. Hallituskaudella toteutetaan myös laaja harmaan talouden vastainen tiedotuskampanja. Talousrikollisuuden kiinnijäämisriskin nostaminen edellyttää riittäviä viranomaisresursseja (... mm työsuojelu). Harmaan talouden viranomaisresursointi on irrotettava hallituksen tuottavuusohjelmasta. Viranomaisresursseja lisätään määräaikaisesti harmaan talouden torjuntaan... Työehtojen valvonta on tärkeää muun muassa työntekijöiden yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi sekä harmaan talouden torjumiseksi. Selvitetään kolmikantaisesti työsuojeluvalvonnan resurssien riittävyys, toimivaltuudet, tarkoituksenmukainen kohdistaminen sekä hallinnolliset kehittämistarpeet. ... viranomaisten välisen tiedonvaihdon esteiden purkaminen ... palkkauksen tason tarkistus... ... selvitetään tilaajavastuulain uudistamistarpeet... ...rakennusalan työsuhte- ja verovalvonnan tehostaminen... ... talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta rakennus- ja hotelli- ja majoitusalla... ... kokonaisarvio ulkomaisen työvoiman käytön sääntelyn toivuudesta</p>	<p>VM, TEM STM: TSO, VAO, HTO, VIE</p> <p>HO, s. 15</p> <p>HO, s. 66</p>	<p>Hanke asetettu: päävastuussa VM ja TEM, STM:n vastuulla osa lainsäädännöstä LS -hanke</p> <p>STM: Tilaajavastuulain- ja ulkomalaisvalvontaan 1,89 milj. euron vuosittaiset määrärahaesitykset TA 2012 ja kehukset 2013 - 2015.</p> <p>STM asetti selvitysmiehet selvittämään työsuojeluvalvonnan resursseja - työsuojeluviranomaisten oikeuden selvittäminen, tiedonsaanti: LS-hanke - TEM vastaa, STM mukana - työturvallisuuslain muutos: LS-hanke - rakennusalan säännösten muutoksia: mahd. LS -hanke - TEM vastaa; STM mukana</p> <p>Tiedonvaihdon esteitä on selvitelty työsuojeluosastolla. Havaittujen esteiden johdosta ryhdytään TSO:lla</p>	<p>2011 →</p> <p>Harmaan talouden valvontatehtäviin kohdistettavia valvontaresursseja lisätään vuodelle 2012 (15 tarkastajaa). Kohdentaminen sovitaan harmaan talouden ministerityöryhmässä sekä TS -valvonnan selvitystyön yhteydessä.</p> <p>Selvitystyön määräaika 22.9.2011 - 28.2.2012. Selvitysmiesten raportista saatujen lausuntojen perusteella enin osa ehdotuksista voidaan toteuttaa STM:n toimintasuunnitelman ja työsuojeluhallinnon tulosoikeuden osana. Aluehallinnon rakennetta koskeva ehdotus on käsitelty Halkessa, eikä sen toimeenpanoa valmistella.</p> <p>Työsuojeluvalvonta kohdennetaan vuosia 2012 - 2015 koskevan runkosuunnitelman perusteella.</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
		<p>tarvittaviin säädösvalmisteluihin.</p> <p>TSO:lla on valmisteltu muutokset työturvallisuuslakiin veronumeron lisäämiseksi yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän tunnisteeseen. Lisäksi on valmisteltu tarvittavat muutokset huolehtimisvelvollisuuden laajentamiseksi koskemaan koko urakointiketjua. VM on esitellyt tarvittavat säädösmuutokset budjettilakeina.</p>	<p>Eduskunta on hyväksynyt erityisesti rakennusalaan koskevan tilaajavastuulain osittaisuudistuksen (HE 18/2012 vp; EV 48/2012 vp). Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.9.2012. Tilaajavastuulain kokonaisarviointissa tarvittavat selvitykset on käynnistetty keväällä 2012.</p> <p>Veronumerohanke on valmistunut syksyllä 2011, voimaan 2012 aikana. Ilmoittamismenettelystä HE 2012 aikana, voimaan 2013.</p>
<p>Maksupolitiikka</p> <p>Asiakasmaksujärjestelmän kehittämistä jatketaan, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon maksut eivät muodostuisi palvelujen käytön esteeksi. Maksukattoja yhdistetään ja uudistetaan. Tavoitteena on luoda terveydenhuollon yhtenäinen maksukattojärjestelmä yhdistämällä kunnallisen terveydenhuollon maksukatto ja lakisääteisen sairausvakuutuksen lääkekustannusten enimmäisvuosiomavastuuosuus. Yhtenäisen maksukaton käyttöönotto edellyttää toimeenpanoon soveltuvaa sähköistä tietojärjestelmää.</p> <p>Palveluasumisen maksuja uudistetaan sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotusten pohjalta siten, että kunnan järjestämisvastuulla oleviin asumispalveluihin säädetään valtakunnallisesti yhden-mukaiset asiakasmaksujen määräytymisperusteet. Yhtenäistetään tehostetun palveluasumisen maksut ja säädetään niin sanottu vähimmäiskäyttövara.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon maksusäännökset kootaan samaan lakiin maksujärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi.</p>	<p>STO, HSO, VAO, VIE</p> <p>HO, s. 58</p>	<p>Uudistus toteutetaan kolmessa vaiheessa, valmisteluresurssit osin ratkaisematta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. LS -hankkeen työsuunnitelman valmistelu ja palveluasumisen maksujen valmistelu (vaihe 1) aloitetaan 2012. Yhteys vanhuspalvelulakiin 2. Vaiheella 2 (maksukatto) on yhteys Kanta-hankkeeseen ja potilaiden liikkuvuusdirektiivin toimeenpanoon. Tietojärjestelmäratkaisusta esiselvitys suunnitteilla. 3. Säännösten kokoaminen. Aikataulu riippuu kahden ensimmäisen vaiheen etenemisestä. <p>Viestintäsuunnitelma</p>	<p>Työ on käynnistymässä ja työryhmä asetetaan vuoden 2012 loppuun mennessä.</p> <p>HE 2013</p> <p>HE aikataulu avoin</p> <p>HE aikataulu avoin</p>
<p>Jatketaan avo- ja laitoshoidon rajan poistamista asumistuen määräytymisessä.</p>	<p>VAO, HTO, STO HO, s. 60</p>	<p>Liittyy asiakasmaksu-uudistukseen HE</p>	<p>2014 - 2015</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Sosiaaliturvan selkiyttäminen Työtapaturmavakuutus- ja ammatilainsäädännön uudistustyötä jatketaan sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotusten pohjalta.	VAO, HTO, STO HO, s. 65	LS -hanke HE valmisteilla	2014
Ammattiuurheilijoiden ja luovien alojen työntekijöiden sosiaaliturvassa olevat mahdolliset epäkohdat paikannetaan käynnistettävien ja jo tehtyjen selvitysten pohjalta sekä tehdään tarvittavat muutokset.	STM: VAO OKM HO, s. 65	Työryhmä käynnissä	Asetettu työryhmä selvittämään luovilla aloilla ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvan mahdolliset epäkohdat. Toimikausi 5.9.2012-31.3.2013. Urheilijoiden osalta selvitetään erikseen.
Yrittäjien sosiaaliturvan kehittämistä jatketaan työ- ja elinkeinoministeriön työryhmän ehdotusten pohjalta. Tavoitteena on poistaa yrittäjien ja palkansaajien sosiaaliturvan perusteettomat erot, tukea yrittäjyyttä sekä helpottaa yrittäjien perheen ja työn yhteensovittamista.	VAO HO, s. 65	Virkatyö/epävirallinen työryhmä	2014
Selvitetään, miten erilaisista lähteistä tuloja saavien henkilöiden sosiaaliturvan yhtenäisyys voitaisiin parhaiten turvata.	VAO HO, s. 65	Perustetaan työryhmä 2012 - 2013 Yhteys asumisperusteisen sosiaaliturvajärjestelmän/EU kokonaisuuteen.	Taustatyönä TEM-STM yhteishanke 1.10.2011-30.3.2014 työvoiman käytötapojen ja työn tekemisen muotojen muutostrendejä selvittävä työryhmä. Luovien alojen työryhmä.
Selvitetään lyhyiden apurahojen asema sosiaaliturvalainsäädännössä.	VAO HO, s. 36	Työryhmä käynnissä.	Luovien alojen työryhmä.
Selvitetään vuorotteluvapaan jatkaminen siten, että valtion rahoitusosuus voi vähentyä.	STM: VAO TEM; HO, s. 86	Virkatyö/epävirallinen työryhmä	2014

2. Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

HO -asiakokonaisuudet: nuoret ja pitkäaikaistyöttömät/syrjäytyminen, kunta- ja palvelurakennemuutos, Kaste II -ohjelma

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
2.1 Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja			
Käynnistetään poikkihallinnollinen syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä toimenpideohjelma.	KP, ESY, osastot, erillisyyksiköt, hallinnonalan asian- tuntijalaitokset TEM, OKM, VM, OM, YM, SM, LVM HO, s. 55	Poikkihallinnollinen toimenpideohjelma on käynnistetty. Yhteys erityisesti Kaste II -ohjelmaan, kunta- ja palvelurakennemuutokseen, työelämän ja työurien pidentämiseen ja EU2020 -strategiaan. Yhteys perusturvan riittävyyden arviointiin Yhteys RAY-rahoitteisiin ohjelmiin Viestintäsuunnitelma SOTERKOn tutkimus- ja kehittämisohjelmat Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen Kunnissa osana terveydenhuoltolain toimeenpanoa	Toteutus 2011 - 2015 Johtoryhmänä toimii sosiaali- ja terveyspoliittinen ministeriryhmä. Poikkihallinnollinen ohjausryhmä on asetettu 10.1.2012. Ohjelman puitteissa järjestettiin korkean tason teemapäivä 14.6.2012 "Hyvät eväät elämälle" (mukana mm. tasavallan presidentti ja 6 ministeriä). VN:n TEA -työryhmän strategisena tutkimushankkeena SOTERKO laatii selvityksen Poliittikkatoimien vaikutavuudesta lasten ja nuorten syrjäytymisen ja hyvinvointierojen vähentämisessä. Selvitys valmistuu 31.1.2013.
Toimeentuloturva Työttömyysturvan peruspäiväraha ja työmarkkinatuki korotetaan 100 eurolla kuukaudessa 1.1.2012 alkaen.	VAO HO, s. 55	TA 2012 ja kehys 2013-2016 Kustannusvaikutus 227 M€ LS -hanke	HE annettu; voimaan 1.1.2012 Työttömän perusturvaan 120 € korotus/kk (sis. indeksikorotuksen)
Toimeentulotuen perusosaa korotetaan 6 prosentilla 1.1.2012 alkaen. Lisäksi yksinhuoltajien toimeentulotuen korottamiseen kohdennetaan 5 milj. euroa.	HTO HO, s. 55	TA 2012 ja kehys 2013-2016 Kustannusvaikutus valtiolle 39+5 M€ LS -hanke	HE annettu; voimaan 1.1.2012 YH -korotus lisäksi 10 % Kuntainfo lähtenyt kunnille
Harkinnanvaraista toimeentulotukea kehitetään ennaltaehkäisevän sosiaalityön välineenä. Toimeentulotukiohjeita tarkennetaan ottaen huomioon erityisesti ylisukupolvisen köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisy. Asianmukaisen tuen ja avun saamisen varmistamiseksi toimeentulotuen hakijan tulee saada sosiaalityön ammattihenkilön apua. Perhesosiaalityötä lisätään.	HTO HO, s. 56	Osana syrjäytymisen vähentämistä koskevaa toimenpidekokonaisuutta Asetetaan työryhmä. Mieli 2009 suosituksen Kuntatiedote Toimeentulotukioppaan uusiminen Kaste II, sosiaalityö	2012 → Työryhmä asetetaan syksyllä 2012. Opas valmistumassa Sosiaalihuoltolaki työryhmän työ val-

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			mistunut ja lausunnoilla.
Asumisen tuki Yleistä asumistukea parannetaan. Siinä siirrytään lineaariseen tulosovitukseen ja kokonaisvuokramalliin. Perusomavastuu tarkistetaan alkamaan korotetun työmarkkinatuen määrästä. Omavastuita alennetaan 8 prosenttia ja hyväksytyjä enimmäisasumismenoja korotetaan 50 eurolla kuukaudessa.	HTO HO, s. 55	TA 2012 ja kehys 2013-2016 Kustannusvaikutus 68,5 M€ Perusomavastuutaulukon tuloarajojen korotus 2012 alkaen LS -hanke	HE 2014, voimaan 2015 Toteutettu vuoden 2012 tukiperusteissa, VN asetus 1166/2011
Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa jatketaan, ja tehdään kaupunkien kanssa aiesopimukset vuosille 2012–2015. Ohjelmassa tarvittavien investointien ja tukipalvelujen rahoitus varmistetaan yhteistyössä ARA:n, STM:n, RAY:n ja kaupunkien kanssa.	YM STM: HTO, HSO HO, s. 73	Aiesopimukset kuntien kanssa RAY:n tulosohjaus Kaste II	VN:n periaatepäätös hyväksytty 15.12.2011. Uudet aiesopimukset valtaosin tehty ja loput allekirjoitetaan syksyllä kaupunkien päätösten jälkeen. Ohjelman ohjaus- ja seurantaryhmä asetettu 14.2.2012
Jatketaan ja kiirehdytään kehitysvammaisten henkilöiden asumisen ohjelman toteutusta.	STM: STO, VAO; HO 73	Laitoshoidon rakenteiden muuttamisen kokonaisuus	Ohjausryhmän laatima valtakunnallinen suunnitelma palvelujen kehittämiseksi sekä valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten palvelujen uudistamisesta on annettu, syksy 2012. Ohjausryhmä jatkaa KEHAS-ohjelman toimeenpanon ohjausta 31.12.2012 saakka, minkä jälkeen asetettaneen jatkotyöryhmä vnp:n toimeenpanon tueksi.
2.2 Asiakaskeskeisyys palvelujen lähtökohdaksi			
Käynnistetään kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishjelma (KASTE II) painopisteinä muun muassa syrjäytymisen ehkäisy, omaishoidon tukipalveluiden kehittäminen, yleinen palvelujen kehittäminen, pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy. Kaste-ohjelma kohdistuu myös sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuuden, osaamisen ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Kehittämishankkeissa luodut hyvät käytännöt otetaan käyttöön maanlaajuisesti. Kaste-ohjelman ja muun hanke-toiminnan rahoitusta vähennetään 5 M€.	HTO, STO, HSO, VIE HO, s. 60	Ohjelman ja toteutuksen organisointi; valmistelu ja valtioneuvoston päätös Määrärahaesitykset TA 2012 ja kehyskausi 2013 - 2015 Viestintäsuunnitelma	Valtioneuvosto on hyväksynyt Kaste-ohjelman 2012-2015 2.2.2012. Valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma ja alueelliset suunnitelmat on hyväksytty Kaste-neuvottelukunnassa 18.9.2012. Toimeenpano 2012 →
Terveydenhuoltolain toimeenpanoa jatketaan varmistaen muun muassa perusterveydenhuollon vahvistaminen, valin-	STO, HTO, VAO, KVY, VIE, HSO	Selvitetään kustannusvaikutukset. LS -hanke: Potilasdirektiivi	HE 2013 potilasdirektiivi

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
nanvapauden toteutuminen sekä kunnissa tehtävä terveyden edistämistoiminta. Valinnanvapauden lisäämiseksi toimeenpannaan EU:n potilasdirektiivi.	HO, s. 57	Yhteys kunta- ja palvelurakennemuutostukseen Tukiaineisto ja koulutus terveyden edistämiseksi, terveyden edistämisen kustannusvaikutusten arviointityö (THL) Valvonta ja seuranta, TEA-viisari (THL, Valvira) Tukimateriaali kunnille terveellisen ravitsemuksen edistämiseksi	Terveydenhuoltolain toimeenpanon seuranta varten valittu 18 indikaattorikonaisuutta, tiedonkeruu kevään 2012 aikana. Lain toimeenpano jatkuu suunnitelman mukaisesti.
Jatketaan sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistusta . Syksyn 2011 aikana laaditaan aikataulu tällä hallituskaudella toteutettaville lainsäädäntöuudistuksille.	STO, HSO HO, s. 57	Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmä laati esityksensä uudeksi sosiaalihuoltolaiksi 30.6.2012 mennessä. Esitys luovutettu STM:lle syyskuussa 2012.	HE vuonna 2013.
Lisätään asukkaiden valinnanmahdollisuuksia hakeutua kunnallisiin palveluihin yli kuntarajojen.	STO, ESY HO, s. 77	TH -lain toimeenpano Kunta- ja palvelurakennemuutostus	2014
Selvitetään tarpeet uudistaa kotikuntalaki , niin että itsenäisesti asuvien, avohuollon piirissä olevien henkilöiden oikeus valita kotikunta toteutuu.	VM STM: STO, HSO, (VAO); HO, s. 77	VM vastaa, osallistutaan (EK:n vastaus 261/2010 vp - HE 101/2010 vp kotikuntalain ja SHL:n muuttamisesta) LS -hanke	Selvitys 2011 - 2012
Laaditaan lainsäädäntö asiakkaiden ja potilaiden itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoittamisesta. Uudistamiseen sisällytetään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työturvallisuuden vaatimukset sekä YK:n vammaissopimuksen edellytykset.	STO, HTO, TSO, HSO, KVY HO, s. 58	Asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeustyöryhmä 2011 - 2012. Alatyöryhmä: Päihteitä käyttävien äitien hoito Tartuntatautilakiuudistus LS -hanke	HE mielenterveyslain mukaisesta tarkkailuläheteestä syksyllä 2012 HE itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoittamisesta syksyllä 2013 Muu aikataulu tarkennetaan myöhemmin TSO: työturvallisuuden osalta asiaa käsitellään Työhyvinvointifoorumissa.
Ikäihmisten palvelut Turvataan lailla (vanhuspalvelulaki) iäkkäiden henkilöiden oikeus laadukkaaseen ja tarpeenmukaiseen hoivaan. Iäkkäälle henkilölle säädetään oikeus palvelusuunnitelmassa määritellyn hoivaan ja kuntoutukseen. Jokaiseen kuntaan asetetaan vanhusneuvosto, joka seuraa päätöksentekoa ja vaikuttaa siihen kunnan eri toimialoilla ikäihmisiä koskevissa asioissa.	STO, VIE HO, s. 60	Kehys 2013-2016. Sosiaali- ja terveystieteiden lakisääntökehittämiseen varattu HO:ssa yhteensä 145 M€/vuosi. Yhteys omaishoidontuen kehittämiseen. Viestintäsuunnitelma	Lain jatkovalmistelua varten asetettu ohjausryhmä (toimikausi 1.11.2011 - 30.3.2012) luovutti ehdotuksensa 19.4.2012. Toteutettiin laaja lausuntokierros. HE vanhuspalvelulaki annettu 8.11.2012, voimaan 1.7.2013. Määräraha sovittu TAE 2013 yhteydessä.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Ikäihmisten terveyttä ja itsenäistä toimintakykyä tuetaan hyvinvointia ja terveyttä edistävillä palveluilla. Ikäihmisiä arvostetaan ja heidän itsemääräämisoikeutensa turvataan. Tavoitteena on itsenäinen asumisen ja kotiin vietävien palvelujen kehittäminen. Ikäihmisille järjestetään tarpeen mukaisia asumisvaihtoehtoja ja kuntouttavia palveluja Ikähoivatyöryhmän ehdotusten pohjalta. Laaditaan poikkiallinnollinen ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma. Huolehditaan myös laitoshoidon tarpeen mukaisesta saatavuudesta.	STO, HTO VIE HO, s. 60 YM	Ikähoiva -työryhmän -ehdotusten toimeenpano Vanhuspalvelulain valmistelu & toimeenpano Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen uudistaminen Kaste II -ohjelma / osaohjelma Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman laatiminen (YM:n vastuulla) Toimiva terveyskeskus -ohjelma Ikäihmisten liikuntaohjelma yhdessä muiden ministeriöiden kanssa Ikääntyneiden ravitsemussuosituksen ja ravitsemushoitossuosituksen toimeenpano. Terveydenhuoltolain toimeenpano: ikäihmisten neuvontapalvelut Kansallinen muistiohjelma	Vanhuspalvelulain osalta ks. ym. Laatusuosituksen uudistamista varten asetettu työryhmä (toimikausi 31.5.2013) Em. kokonaisuuksia valmisteltaessa huomioon otetaan Ikähoiva -työryhmän ehdotukset Kaste -ohjelman toimeenpanosuunnitelma täsmentää ohjelman iäkkäiden palveluiden kehittämistä koskevat linjaukset (kuten liikunta- & ravitsemussuosituksen toimeenpanon edistäminen) Kansallinen muistiohjelma julkistettu 8.5.2012; toimeenpanon suunnittelu meneillään EU:n teemavuosi aktiivisesta ikääntymisestä ja sukupolvien välisestä solidaarisuudesta vuonna 2012
Saattohoitopalveluiden riittävyttä ja laatua parannetaan hoitopaikoista riippumatta.	STO HO, s. 58	TH -lain toimeenpanosuunnitelman yhteydessä; Kaste II -ohjelma ETENEn selvitys saattohoitosuunnitelmista ja saattohoidon saatavuudesta sekä saattohoitotutkijoiden verkoston koordinointi	2012
Eläkkeensaajan hoitotukea kehitetään painottaen palvelujen hankkimista ja hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaamista.	VAO HO, s. 60	Virkamiesvalmistelu	2014
Lisätään ikääntyneiden palveluissa toimivien työntekijöiden gerontologista asiantuntemusta ja kehitetään ammattitaitosta johtamista.	STO HO, s. 60	Kaste II -ohjelma Vanhuspalvelulain valmistelu & toimeenpano	Kaste-ohjelman toimeenpanossa huomioon otettu Vanhuspalvelulain valmistelussa huomioon otettu
Varmistetaan sotainvalidien ja -veteraanien vanhuudenhuollon palvelut. Sotaveteraaneille ja -invalideille kohdennettuja etuuksia ja palveluja kehitetään sosiaali- ja terveysministeriön veteraanipoliittisen ohjelman linjausten pohjalta. Erityisenä kehittämiskohteena ovat kuntouttavat kotiin vietävät palvelut.	STO, ESY, HSO VAO, VIE HO, s. 60	Veteraanipoliittisen ohjelman prioriteetit otetaan huomioon TA 2012 ja kehyskauden 2013 - 2016 valmistelussa LS -hanke (osin) RAY:n tulosohtaus	Veteraanikuntoutuksen määrärahaa tarkistettiin 2012 TA:ssa +4 milj. eurolla. 2013 TAE sisältää tasotarkistuksen (yht.36,6 M€). TAE 2013 sisältää määrärahan veteraanilisän korottamiseen v. 2013 (53€→104€) sekä 20 %:n sotainvalidien oikeuden pysy-

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			vään laitoshuoltoon (+ 3M€).
Arvioidaan Raha-automaattiyhdistyksen veteraanipolitiikkaan kohdistaman tuen määrä tavoitteena parantaa veteraanisukupolvelle räätälöityjen palvelujen ja etuuksien kattavuutta, määrää ja laatua.	HSO, STO, ESY HO, s. 61	Selvitys RAY:n tulosohejaus	Toteutuu osana RAY:n tulosohejausta ja budjettineuvotteluja.
Hyödynnetään veteraanien sairas- ja veljeskotien osaamista vanhuspalvelujen kehittämisessä.	STO HO, s. 61	Valtionkonttorin konsulttihanke 2009-2011, ns. SOVE -hankkeen tulosten hyödyntäminen	2011 → SOVE -hankkeen loppuraportti on luovutettu 24.1.2012. Hankkeen tuloksia ja pilotoitteja hyödynnetään laitosten tulevassa toiminnassa; VK ohjaa.
Kehitetään yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa omaishoitoa. Omaishoitajien ja hoidettavien yhdenvertaisuutta parannetaan yhtenäistämällä tuen myöntämisperusteet. Omaishoidon tuen saatavuutta ja kattavuutta lisätään.	STO, HSO HO, s. 61	Kaste II Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen uudistaminen Kansallisen omaishoidon kehittämissuunnitelman laatiminen LS-hanke (osin)	Kansallista omaishoidon kehittämissuunnitelmaa valmistelemaan on asetettu työryhmä (1.2.2012 - 31.12.2013)→ väliraportti alkuvuodesta 2013
Tuetaan omaishoitajien jaksamista kehittämällä tukipalveluja, mahdollistamalla vapaapäivien pitäminen sekä kehittämällä säännöllisiä terveystarkastuksia. Omaishoidon tuen verotuksen poistomahdollisuus arvioidaan.	STO VM HO, s. 61	LS -hanke Osana vanhuspalvelulakia Kaste-ohjelman 2012 - 2015 osana	Kansallista omaishoidon kehittämissuunnitelmaa valmistelemaan on asetettu työryhmä (1.2.2012 - 31.12.2013)
Selvitetään, onko tarvetta ja mahdollisuuksia säätää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstölle oikeus eettisiin perusteisiin kieltäytyä jonkin työtehtäviin kuuluvan toimenpiteen suorittamisesta ja miten asiakkaiden ja potilaiden turvallisuudesta hoidosta ja palveluista tuolloin huolehdittaisiin.	STO, ETENE HO, s. 58	Selvitys nykykäytännön mukaisista haasteista LS -hanke	2015 (Lausuntopyyntö ETENE:lle valmis-teilla)
Vammaispolitiikka Jatketaan vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO) toimeenpanoa. Erityisinä kohteina ovat säädösmuutosten valmistelu ja voimaansaattaminen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ratifioimiseksi, vammaisten työllistymisen edistäminen, esteettömyyden lisääminen sekä vammaistutkimuksen vahvistaminen.	HTO, STO, KVY, VIE TEM, Vane HO, s. 61	Vampo -ohjausryhmä seuraa toteutusta Viestintäsuunnitelma HE itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoittamisesta syksyllä 2013	VANE täydennettynä toimii Vampon seuranta- ja koordinaatioryhmänä ja seuraa ohjelman toteutusta.
Varmistetaan vammaisten lakisääteisen henkilökohtaisen avun kattavuutta. Lisätään kotipalvelujen saatavuutta. Tehdään kokonaisselvitys vammaisten apuvälinepalveluista mukaan lukien auton hankintajärjestelmä ja avustajakoirat. Samassa yhteydessä arvioidaan invalidivähennyksen asema verotuksessa.	STO, VAO, VIE THL VM	LS -hanke Tulosohejaus	Henkilökohtaisen avun toimeenpanoon liittyvää informaatio-ohjausta annetaan Vammaispalvelujen käsikirjan (THL) avulla. Kotipalvelujen kehittäminen sisältyy

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>Vammaislainsäädännön uudistamista jatketaan osana sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistusta. Tavoitteena on, että vammaisten henkilöiden tarvitsemista erityispalveluista säädetään uudistetussa erityislaissa, joka koskee yhdenvertaisesti kaikkia vammaisryhmiä.</p> <p>Jatketaan meneillään olevaa kehitysvammahuollon rakennemuutosta ja kehitetään palveluja, jotka mahdollistavat myös vaikeimmin vammaisten henkilöiden asumisen lähiyhteisössä. Kehitysvammalaitosten osuutta pitkäaikaisena asumisympäristönä vähennetään edelleen kohdistamalla nämä erittäin vaativaa hoivaa ja hoitoa tarvitseville kehitysvammaisille.</p>	HO, s. 61	<p>LS -hanke LS -3. vaiheen suunnittelu käynnistyy 2011 syksyllä.</p> <p>KEHAS -ohjelman toimeenpano jatkuu</p>	<p>sosiaalihuoltolain luonnokseen.</p> <p>Vammaisten apuvälinepalveluiden kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistynyt.</p> <p>Sosiaalihuoltolakityöryhmän muistioon sisältyy suunnitelma erityislainsäädännön (vpl+kvl) uudistamisesta. Valmistelu käynnistyy syksyllä 2012.</p> <p>Ohjausryhmän laatima valtakunnallinen suunnitelma palvelujen kehittämistä sekä valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten palvelujen uudistamisesta on annettu syksyllä 2012. Ohjausryhmä jatkaa KEHAS-ohjelman toimeenpanon ohjausta 31.12.2012 saakka, minkä jälkeen asetettaneen jatkotyöryhmä vnp:n toimeenpanon tueksi.</p>
<p>Erityisryhmät Käynnistetään romanipoliittisen ohjelman (ROMPO) toimeenpano. Erityisiä toimia kohdistetaan romanien koulutustason ja työllisyyden edistämiseen, asumisongelmien ratkaisemiseen sekä romanilasten, -nuorten ja -perheiden osallisuuden edistämiseen.</p>	HTO, Ronk VIE HO, s. 59	<p>Kaste II -ohjelma Asetetaan toimeenpanoa varten ohjausryhmä Yhteys EU:n romanistrategiaan Viestintäsuunnitelma</p>	<p>2012 → Ohjaus- ja seurantar ryhmä on asetettu ja seuranta jatkuu. Ohjelma on viety osaksi EU:n kansallisten romanistrategioiden toimeenpanoa.</p>
<p>Turvataan palvelujen saatavuutta myös saamen kielellä. Kehitetään viittomakielisiä sosiaali- ja terveystal palveluja. Kehitetään Kelan järjestämiä tulkkauksipalveluja.</p>	STO, HTO, VIE HO, s. 59	Kaste II -ohjelma	<p>2012 → Vammaisten henkilöiden tulkkauksipalvelun ja kuntien sosiaalipalvelujen välisiä rajapintoja selvitetään KELAN, STM:n, Kuntaliiton ja asiakasjärjestöjen yhteistyönä. Rajapintalainsäädännön selkeyttäminen liittyy myös sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamiseen. Lapin yliopisto selvittää ministeriön tutkimushankerahoituksella saame-</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			laisten hyvinvointipalvelujen toteutusta ja palvelutarpeita kotiseutualueella vuonna 2012. Osana Kaste -hanketta Utsjoen kunta toteuttaa Tenojokilaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on parantaa Suomen ja Norjan rajat ylittävän yhteistyön avulla palveluiden saatavuutta ja laatua painottaen erityisesti saamenkielisiä palveluja. Hanke päättyy 31.10.2012.
Lapset, nuoret, perheet Lapsen etua, perheen ja työn yhteensovittamista sekä varhaiskasvatuspalvelujen ja muiden peruspalvelujen yhteistyötä ja saumattomuutta edistetään.	OKM STO, HTO HO, s. 62	On asetettu työryhmä ajalle 11.9.–31.1.2012. Varhaiskasvatuslain valmistelua varten asetettaneen työryhmä.	Työryhmä on perustettu ja työ on käynnissä.
Lasten, nuorten ja perheiden palveluja kehitetään KASTE I -ohjelmassa luotujen hyvien käytäntöjen mukaisesti. Laajennetaan perhekeskustoimintaa perheiden, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Perhekeskusten tavoitteena on edistää varhaista puuttumista ja pulmien ennalta ehkäisyä.	STO, HTO HO, s. 62	Kaste II -ohjelma Osana SH -lain uudistamista Luodaan perhekeskuksen toimintamalli; asetetaan työryhmä	2011 - 2012 Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoasetuksen toimeenpano
Lapsiperheiden kotipalveluja ja matalan kynnyksen palveluja kehitetään ja lisätään.	STO, HTO HO, s. 62	Kaste II -ohjelma Osana SH -lain uudistamista	Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoasetuksen toimeenpano
Vanhemmuuden tukea sekä lasten vanhempien parisuhdeneuvontaa kehitetään ja lisätään. Erosovittelua kehitetään lapsen edun vahvistamiseksi ja vanhemmuuden toteutumiseksi.	STO, HTO OM HO, s. 62	Kaste II -ohjelma Osana SH -lain uudistamista VnA (neuvola -asetus) toimeenpano	Kaste-ohjelman toimeenpanon yhteydessä.
Tehostetaan toimia huostaanottojen vähentämiseksi. Lastensuojelussa painopistettä siirretään ennalta ehkäisyyn, varhaisiin tukipalveluihin ja laitosaltaisuuden purkamiseen. Lastensuojelussa korostetaan perhekeskeisyyttä ja kehitetään perhehoitolainsäädäntöä edelleen ottaen huomioon myös väestön ikääntymisestä syntyvät tarpeet. Lisätään turvakotipalveluja.	STO, HTO, VIE HO, s. 62	Kaste II -ohjelma Yhteys kunta- ja palvelurakennuudistukseen Ehkäisevän toiminnan kustannusten arviointi (TEVA-hanke THL)	Kts. edellä
Kehitetään adoptioon liittyviä palveluja adoptioprosessin eri vaiheissa sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön yhteistyönä.	STO, OM HO, s. 62	Työryhmän esitys on olemassa Siirto STM → Valvira Adoptio -oppaan uusiminen käynnissä	TA 2012, 1 htv siirto 1.7.2012 lukien Valviralle.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Lisääntymis- ja seksuaaliterveyden edistämispalveluja kehitetään. Raskauden ehkäisyneuvontaan integroidaan seksuaaliterveyden edistäminen (sukupuolitautilien ehkäisy, seksuaalivaltuutus, väkivallan ehkäisy). Päivitetään kansallinen HIV-strategia.	HTO THL HO, s. 58	Kaste II -ohjelma Osana THL:n seksuaaliterveysohjelmaa Tulosohjaus: THLn sisällä toimialarajat ylittävää toimintaa (esim. TA3 ja TA4) HIV-strategia valmistellaan yhteensopivaksi uusittavan seksuaali- ja lisääntymisohjelman kanssa. Seksuaalivaltuutuksen ja -aineiston kehittäminen osana mahdollista HPV-rokotteen käyttöön ottoa Tartuntatautineuvottelukunnan työohjelmassa	Kaste-ohjelman toimeenpanosuunnitelma hyväksytty 18.9.2012. Päivitys 2011 alkaen
Pyritään vähentämään raskaudenkeskeytyksiä. Taataan raskaudenkeskeytykseen hakeutuneen asiakkaan neuvonnan ja tuen saanti koko hoitoketjussa. Selvitetään, onko tarvetta muuttaa raskauden keskeytyksen myöhäisintä viikkorajaa koskevaa lainsäädäntöä.	STO, HTO, ETE-NE, VIE HO, s. 58	Ehkäisymenetelmien käytön edistäminen osana seks. ja lis.. ohjelmaa LS -hanke	Työ käynnistetään 2014
2.3 Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat			
Kunta- ja palvelurakennemuutos Kuntatalouden vakautta ja kestävyttä edistetään uudistamalla kunta- ja palvelurakenteet, vahvistamalla kuntien tulo-pohjaa, parantamalla kunnallisen toiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä rajoittamalla kuntien tehtävien laajentamista. Hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen , jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakente... Hallitus määrittelee kuntauudistuksen tarkemmat kriteerit ja etenemisen vuoden 2011 loppuun mennessä. Annettava rakennelaki korvaa voimassa olevan puitelain.	VM STM: ESY, HTO, STO, HSO HO, s. 75	Kunta- ja palvelurakennemuutos LS -hanke	Käynnistetty 2011 VM:n johtama kuntarakennetyöryhmä luovutti ehdotuksensa helmikuun alussa 2012; sen jälkeen aluekierros, johon STM osallistui. Lausuntojen arviointi keväällä 2012, jonka jälkeen VN:n linjaukset jatkovalmistelusta kesäkuussa 2012. STM on asettanut sote- valmistelua varten työryhmän. Kuntakriteerit on linjattu kesäkuussa 2012. Kuntarakennelakiluonnos on lähetetty kuntiin lausuntokierrokselle 15.11.2012.
Valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakennemuutosta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan.	VM, STM, OKM	LS -hanke	Valtionosuusuudistus aloitettu.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Uusien ja nykyisten tehtävien ja velvoitteiden lisäämistä ja laajentamista kunnille rajoitetaan ja niille osoitetaan valtion rahoitusosuutena yli puolet todellisista kustannuksista. Valtion ja kuntien väliset tehtävien siirrot toteutetaan kustannusneutraalisti. Vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään valtiolle. Arvioidaan mahdollisuudet vähentää kuntien velvoitteita.	VM STM: HTO, STO, HSO, ESY HO s. 76	Kuntien toimet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi osaksi valtion- osuuskriteereitä (TEA-viisari)	Kuntien tehtävien arviointi -työryhmä on asetettu (toimikausi 30.5.2014). STM on toimittanut oman hallinnonalansa osalta vastauksen kuntien tehtäväkartoitukseen.
Sosiaali- ja terveydenhuollon laadukkaiden, vaikuttavien ja oikea-aikaisten palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta osana kuntarakenteen uudistamista.	ESY, STO, HTO, HSO HO, s. 56	STM asetti 21.3.2012 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus sote -palvelurakenteeksi sekä osakokonaisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoittamista, kehittämistä ja valvontaa koskevaan lakiin. Toimikausi 22.3. - 31.12.2012. Väliraportti valmistui kesäkuussa 2012. Sotepol -ministerityöryhmä linjasi 31.5., 19.6. ja 27.6.2012 jatkovalmistelutavan mallin.	Sotepol linjasi 15.11.2012 palvelurakennemuutoksen suuntaviivat, jotka liitettiin kuntarakennelakiluonnoksen lausuntokierrokselle. Sotepol päätti 22.11.2012 selvityshenkilötyöryhmän (- 28.2.2013) asettamisesta palvelurakennemuutoksen tueksi.
Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus- ja järjestämisvastuu on samalla organisaatiolla (kunta tai sote -alue)... Kunnallista terveyspalvelujärjestelmää ja sairausvakuutusjärjestelmää yhteen sovitetaan monikanavaisen rahoitusjärjestelmän ongelmien vähentämiseksi. Tehostetaan terveydenhuollon, sosiaalivakuutuksen ja kuntoutuksen eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja raportointia niin, että muodostetaan asiakkaiden kannalta tavoitteelliset ja toiminnalliset hoito- ja palveluketjut, joiden kokonaiskustannukset ovat järjestämisvastuussa olevilla tahoilla hallinnassa.	ESY, STO, VAO, HTO, HSO HO, s. 57	Kunta- ja palvelurakennemuudistus LS -hanke Kaste II -ohjelma TH -lain toimeenpano	Ks. edellä.
Palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskeva laki. Sote -järjestämislain ja muiden sektorilakien valmistelu sovitetaan yhteen valtakunnalliseen kuntauudistukseen sekä aikataulullisesti että sisällöllisesti.	ESY, STO, HTO, HSO, VAO, VIE HO, s. 57	LS -hanke Kunta- ja palvelurakennemuudistus Kaste II LS -hanke Viestintäsuunnitelma	Kts. edellä.
Kuntien tulee laatia palvelustrategia , johon sisältyvät kunnan järjestämisvastuulla olevat palvelut sekä palvelut, jotka kunta on ottanut järjestettäväkseen. Palvelustrategian tulee	STO, HTO HO, s. 57	Kaste II -ohjelma TH -lain toimeenpano Kuntapäätäjille tukiaineistoa hyvin-	Osana Kaste-ohjelman toimeenpanoa, 2014. Ikääntyneen väestön osalta huomioitu vanhuspalvelulaisissa

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
toteuttaa, konkretisoida ja tarkentaa palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia.		voinnin ja terveyden edistämisestä, ml. ravitsemus	
<p>Yhteistyö julkisen, yksityisen ja 3. sektorin kanssa</p> <p>Selkeytetään palvelujen tuottamiseen liittyviä kilpailuttamisen ja julkisen tuen myöntämisen sääntöjä. EU:ssa valmisteltavana olevan SGEI-normiston vaikutukset kansalliseen kilpailulainsäädäntöön arvioidaan minkä jälkeen säädetään puitelaki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista (SGEI). Esimerkiksi näin voidaan selkeyttää kolmannen sektorin asemaa palvelujen tuottajana ja Raha-automaattiyhdistyksen mahdollisuuksia rahoittaa SGEI-palveluita. Linjauksissa otetaan huomioon EU:n kilpailulainsäädännön määräykset ja varmistetaan julkisen ja yksityisen sektorin välisen kilpailuneutraliteetin toteutuminen.</p>	<p>TEM</p> <p>STM: HSO, STO</p> <p>HO, s. 40</p>	<p>Terveydenhuoltolain toimeenpano, erityisesti potilasturvallisuutta ja laatua koskeva asetus</p>	<p>Sosiaali- ja terveyspalveluiden kilpailuttamisen toimivuutta tarkastelleen työryhmän loppuraportti julkaistiin maaliskuussa 2012.</p> <p>STM asetti sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytysten kehittämistyöryhmän 14.2.2012. Työ on käynnissä.</p>
<p>Selvitetään hankintalain soveltamista nykyistä rajatummin tilanteissa, joissa on kyse erityisen haavoittuvien asiakasryhmien (mm. vammaiset, vanhukset, lapset) pitkäaikaisten tai harvoin tarvittavien palvelujen järjestämisestä. Hankintalakia uudistettaessa huomioidaan myös pienten tuottajien asema ja kielelliset erityispiirteet.</p>	<p>TEM</p> <p>STM: STO, HTO, HSO</p> <p>HO, s. 57</p>	<p>LS -hanke</p>	<p>Odotetaan EU:n hankintadirektiivin valmistumista, jonka jälkeen työ käynnistyy TEM:n johdolla.</p>
<p>... Edistetään hyvinvointipalvelumarkkinoiden kehittymistä kuntien palvelutarpeita tukeviksi...</p>	<p>ESY, HSO, HTO, STO, VAO; HO s 76</p>	<p>Kunta- ja palvelurakennemuutos Yksityisen terveydenhuollon neuvotelukunta</p>	<p>Kuntalain kokonaisuudistuksen alla on aloittanut alatyöryhmä "Kunnat ja markkinat".</p>
<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen tiedonhallinnan rakentamista jatketaan, jotta asiakastieto saadaan sujuvasti tarvittaessa käyttöön. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät saatetaan yhteensopiviksi ja mahdollistetaan tietojen vaihto. Kansalaisille suunnattuja sosiaali- ja terveysalan sähköisiä palveluja kehitetään ottaen huomioon palvelujen käyttäjien erilaiset mahdollisuudet sähköisten palvelujen käyttöön.</p>	<p>STO, HTO, HSO, VAO, VIE</p> <p>HO, s. 57</p>	<p>SaDe -ohjelma, Kokonaisarkkitehtuurihanke, KanTa- ja KanSa-hankkeet</p> <p>Kaste II -ohjelman 5. osa-ohjelman toimeenpano: Tieto ja tietojärjestelmät saatetaan asiakkaiden ja ammattilaisten tueksi</p> <p>TH -lain toimeenpano</p> <p>Viestintäsuunnitelma</p>	<p>STM suunnitellut kokonaisarkkitehtuurin hallintamallia, KanTa -hanke levittämisvaiheessa, KanSa odottaa mm. säädösvalmistelua, SAde-sote-palvelukokonaisuus toteutusvaiheessa. STM:ssä on valmisteltu HE-luonnos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamiseksi. Muutoksilla säädetään tietojärjestelmille sertifiointivaatimukset ja parannetaan sähköisen lääkemääräyksen toiminnallisuutta käytöstä saa-</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			tujen kokemusten perusteella. Em. hankkeet edistävät sähköisen tiedonhallinnan rakentamista ja tietojärjestelmien yhteensovittamista.
Perusterveydenhuoltoa vahvistetaan. Hoitoketjujen toimituutta parannetaan esimerkiksi tiivistämällä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, työterveyshuollon ja sosiaalitoimen yhteistoimintaa.	STO, HTO, ESY HO, s. 57	LS -hanke Kunta- ja palvelurakennemuutos, Kaste-ohjelman toimeenpano ja Toimiva terveyskeskus -ohjelma sen osana TH -lain toimeenpano	2011 → 2012 →
Terveyskeskusten toiminnan vahvistamiseksi jatketaan Toimiva terveyskeskus -ohjelmaa. Ohjelma kohdistuu erityisesti palvelujen laatuun, vaikuttavuuteen ja saatavuuteen, pitkäaikaissairaiden hoidon kehittämiseen sekä henkilöstön työhyvinvointiin ja saatavuuteen. Uutena erityisenä painopisteenä on hammashuollon palvelujen kehittäminen.	STO, HTO, VIE TTL HO, s. 57	Kaste II ja Toimiva terveyskeskus -ohjelma sen osana TH -lain toimeenpano mukaan lukien potilasturvallisuutta ja laatua koskeva asetus. THL:n tulostulosohjaus: Käypä Hoito, laadukas diagnostiikka osana hoitoketjua, mikrobilääkeresistenssin torjunta ja hoitoon liittyvien infektioiden torjunta.	Toimiva terveyskeskus -ohjelma on päivitetty osana Kaste-ohjelman toimeenpanoa.
Kuntoutus Parannetaan monialaisen kuntoutuksen (mm. ammatillinen, sosiaalinen, lääkinällinen) asiakaslähtöisyyttä. Selkiytetään kuntoutuksen järjestämis- ja rahoitusvastuita sekä kuntoutusprosessia kuntoutujan näkökulmasta. Laaditaan selvitys monialaisesta kuntoutuksesta.	STO, HTO, VAO, ESY HO, s. 58	LS -hanke Kunta- ja palvelurakennemuutos Selvitys monialaisen kuntoutuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista	2012 → Valmisteilla Monialaisen kuntoutuksen selvityksen valmistelu käynnistynyt KUNK:n toiminnassa huomioidaan.
Sovitetaan yhteen Kansaneläkelaitoksen järjestämä ja rahoittama psykoterapia ja kuntoutus muuhun julkiseen palvelukonaisuuteen. Selkeytetään lääkinällisen kuntoutuksen työnjakoa ja yhteistyötä erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja Kansaneläkelaitoksen kanssa.	VAO, STO, HTO, ESY HO, s. 57	LS -hanke Kunta- ja palvelurakennemuutos TH -lain toimeenpano. HE lääkinällisestä kuntoutuksesta SV-roolityöryhmä	Sv-roolityöryhmän määräaika 31.12.2012
... Vankien kuntouttaminen, työkyky ja koulutus...	OM STM: HTO, STO HO, s. 27	OM:n vastuulla, STM mukana	
Osana ensihoitoa varmistetaan lääkärihelikopteritoiminnan jatkuminen. Selvitetään uudelleen lääkärihelikopterien alueellinen ja määrällinen tarve.	STO, HSO HO, s. 58	TA 2012 ja kehukset 2013 - 2016	Lääkärihelikopteritoiminnan rahoitus vuoden 2012 TA:ssa 22,46 M€, 2013 TAE 23,74 M€ (valtionapu FinnHEMS Hallinnointi Oy:lle).

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>Lääkepolitiikka Lääkehuollon keskeinen tavoite on mahdollistaa tehokas, turvallinen, tarkoituksenmukainen ja taloudellinen lääkehoito kaikille sitä tarvitseville. Kansalaisille on turvattava hyvä lääkkeiden saatavuus kaikissa olosuhteissa ja ammatillisesti toimiva lääkkeiden jakelu.</p>	<p>VAO, STO VIE HO, s. 58</p>	<p>Mikrobilääkepolitiikan painopisteenä: mikrobilääkeresistenssin ehkäisy huomioon rekisterien yhteiskäytössä (THL, Fimea) Kansallinen mikrobilääkeresistenssin torjuntaryhmä (THL, Fimea etc)</p> <p>Lääkepolitiikka 2020 ehdotusten toimeenpano - toimeksianto Fimealle selvittää lääketaksan ja apteekkimaksutaulukon rakenteen muutostarpeita - velvoitevarastointilain päivitys</p>	<p>Fimea on toimittanut ministeriölle ehdotuksen lääketaksan ja apteekkimaksun uudistamiseksi keväällä 2012 HE on annettu 19.4.2012.</p>
<p>Lääkekorvausjärjestelmää uudistetaan siten, että korvauksista hyötyvät erityisesti paljon lääkkeitä käyttävät henkilöt. Samassa yhteydessä varmistetaan, etteivät kustannukset muodostu pienituloisille esteeksi tarpeellisen lääkehoidon saamiselle.</p> <p>Lakisääteisen sairausvakuutuksen lääkekorvausmenoja vähennetään siten, että säästö valtiontalouteen on 113 milj. euroa vuoteen 2015 mennessä.</p> <p>Potilaan tarkoituksenmukaisen lääkehoidon toteuttamiseksi selvitetään, tulisiko kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen rahoitusvastuuta täsmentää erikseen määrättyissä tilanteissa, joissa vaihtoehtoina ovat kunnallisessa terveydenhuollossa annettava lääkitys tai sairausvakuutuksesta korvattava avohoidon lääkitys. Rokotteiden ja muiden sairauksien ehkäisyyn käytettävien lääkevalmisteiden korvaavuutta selvitetään.</p>	<p>VAO, STO, HTO HO, s. 58-59</p>	<p>Kehykset 2013 - 2016</p>	<p>Lääkekorvaustyöryhmä, 1.11.2011 - 31.12.2012 selvittää lääkekorvausjärjestelmän kehittämistä sekä vuoden 2012 alussa HO:ssa sovittujen säästöjen (-113 M€) toteutuksen.</p> <p>HE säästöjen toteuttamiseksi on annettu TAE 2013 yhteydessä. Muut ehdotukset korvausjärjestelmän kehittämiseksi valmistellaan vuoden 2012 loppuun mennessä.</p> <p>2014 →</p>
<p>Lakisääteisen sairausvakuutuksen matkakustannusten korvausten matkakohtainen omavastuu korotetaan 14,25 euroon. Menosäästö - 20 milj. euroa.</p>	<p>VAO HO, s. 59</p>	<p>Esitys TAE 2013 ja kehys 2013-2016</p>	<p>2013 → HE annettu 17.9 budjettilakina lääkekorvaussäästön yhteydessä</p>
<p>Arvioidaan kansallisen rokotusohjelman kehittämistarpeet</p>	<p>HTO, VAO HO, s. 59</p>	<p>Selvitetään kehittämistarpeita (Tartuntatautien neuvottelukunta)</p>	<p>2011 →</p>
<p>Arvioidaan mahdollisuudet käynnistää kansallinen syöpäkes-</p>	<p>STO</p>	<p>Kunta- ja palvelurakennemuutos</p>	<p>2012 →</p>

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
kus.	HO, s. 59	Selvitys perustamisen edellytyksistä	Kansallisen syöpäkeskuksen perustamista selvittävä työryhmä perustettu 13.2.2012
Muu palvelujen kehittäminen Maatalouden lomitusrakenteiden toteutusta ja hallintoa kehitetään. Jatketaan maatalouslomitustyöryhmän esitysten toteuttamista taloudellisten mahdollisuuksien mukaan. Laaditaan selvitys poronhoitajien sijaisapukokeilusta ja arvioidaan kokeilun vakinaistamisedellytykset. Kehitetään maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalvelujen saatavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta.	STO, HTO, VAO, TSO HO, s. 52 ja 60	Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kokonaisuutta tarkastellaan osana maatalousyrittäjien työhyvinvoinnin kehittämistä varten asetetun työryhmän työtä Selvitys poronhoitajien sijaisavun jatkamisesta ennen kuin kokeilu päättyy 2012 lopussa.	Työryhmän työ käynnistyi 30.8.2012 ja päättyi 31.8.2013. Poronhoitajien sijaisavun vakinaistamisesta tehty selvitys ja hallituksen esitys valmisteltu, mutta asia ei edennyt budjettiriihessä.
Otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kehitettäessä maahanmuuttajien erityistarpeet kotoutumisen edistämiseksi.	STO, HTO, HSO HO, s. 59	Kaste-ohjelman osana Tartuntatautilain kokonaisuudistus	KASTE II vahvistettu 2.2.2012. Toimeenpanosuunnitelma vahvistettu 18.9.2012. Tutkimushanke maahanmuuttajien hyvinvoinnista ja terveydestä valmistuu marraskuun 2012. 2012→
Vaihtoehtohoitoihin liittyvää lainsäädäntöä valmistellaan yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tavoitteena potilasturvallisuuden parantaminen.	STO, HTO TEM HO, s. 59	LS -hanke Yhteys potilasdirektiivin toimeenpanoon	2015 Potilaslain muuttaminen hallitusohjelman loppupuolella, ensivaiheen uudistus. Laaja uudistus STM/HTO:n ja TEM:n vastuulla.
Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusta ja tuotekehitystä vahvistetaan. Vaikuttavuustutkimusta lisätään. Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tutkimusta sekä EVO -tutkimus- ja -koulutusrahoitusta uudistetaan osana palvelujärjestelmän uudistamista. Yhteistyötä Tekesin kanssa kehitetään.	HSO, HTO, STO, ESY THL HO, s. 60	KASTE II -ohjelman toimeenpano EVO -rahoituksen kehittäminen, osana TH -lain toimeenpanoa. Kansallisten tietovarantojen (KanTa, jatkossa KanSa) hyödyntäminen. Valmistettava kansalliset kannanotot.	Valmistellaan TH -lain nojalla annettava tutkimus -EVO asetus syksyllä 2012 SOTERKO -yhteenliittymällä on käynnissä viisi tutkimusohjelmaa ja yksi kehittämisohjelma (tietovarantojen hyödyntäminen). Painoalana ovat hallitusohjelman kärkihankkeet.
Vakiinnutetaan terveydenhuollon menetelmien (mukaan lukien lääkkeiden) arviointi ja kliiniset hoitosuosituksukset sekä yhtenäiset hoidon perusteet ja yhtenäisten työmenetelmien käyttö osaksi terveydenhuollon palvelujen suunnittelua ja päätöksentekoa.	STO, HTO, VIE THL HO, s. 60	Tulosohjaus Potilasdirektiivin ja terveydenhuoltolain toimeenpano Työryhmän asettaminen (edellyttää voimavarojen siirtoa)	2012 → Valmistelu käynnistynyt (Fimea)
Menetelmien hallittu käyttöönotto (HALO) -ohjelman juurruttamista käytäntöön jatketaan.	THL HO, s. 60	Tulosohjaus TH -lain toimeenpano	2012

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Terveyden edistämisen määrärahoja vähennetään 2 milj. euroa.	HTO; HO s 60	TA 2012 ja kehykset 2013- 2016 Otetaan vähennys huomioon hanke- rahoituksen suunnittelussa ja lisä- tään TE -rahojen yhteensovitusta ra- ha-automaattivastustusten ja Kaste rahoituksen kanssa	2012 →
Kavennetaan kouluterveydenhuollon alueellisia eroja varmistamalla neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun asetuksen toimeenpano. Erytystä huomiota kiinnitetään ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden terveyspalvelujen kehittämiseen.	HTO, STO HO, s. 62	TH -lain toimeenpano VnA toimeenpano seuranta ja valvonta. Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin neuvottelukunnan työohjelmassa Selvitys kunnallisesta opiskeluterveydenhuollosta 2012 ja sen perusteella jatkotoimet	
Varmistetaan korkeakouluopiskelijoiden tasavertainen asema terveyspalvelujen saamisessa. Kokeilua jatketaan Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön palveluiden laajentamiseksi ammattikorkeakouluopiskelijoille.	STO, HTO, VAO HO, s. 62	TA 2012 ja kehykset 2013-2016 Kokeilulla ohjausryhmä	2012 → YTHS -pilotti aloitettu syksyllä 2011 Seinäjoella ja Lappeenrannassa
Oppilashuoltoa kehitetään yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.	OKM STM: HTO, STO HO 62	LS -hanke Opiskeluhoitolaki VnA toimeenpano koulu- ja opiskeluterveydenhuollon osalta	HE 2012
Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.	OKM STM: STO HO, s. 32	LS -hanke OKM ja STM asettivat työryhmän valmistelemaan varhaiskasvatuksen hallinnon siirtoa. Työryhmän määräaika päättyi 15.5.2012.	Esitys TAE 2013 ja kehys 2013-2016 Siirto STM:stä 1 htv ja THL:stä 1 htv Hallinnonalan siirto 1.1.2013 HE annettu 8.11.2012.
Lasten, nuorten ja perheiden asioiden yhteistyötä valtioneuvostossa parannetaan luomalla toimiva koordinaatio asiaomaisten ministeriöiden (STM, OKM, OM, TEM) välille. Hyödynnetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijuutta koordinaatio- ja kehittämistoiminnassa.	STM: STO, HTO, VIE OKM, OM, TEM, THL HO, s. 63	Asiat käsitellään sosiaali- ja terveyspoliittisessa ministeriryhmässä Tulosohjaus	Työ ei ole vielä edennyt muiden, priorisoitujen työtehtävien vuoksi.
Lisätään lapsivaikutusten arviointia kaikessa päätöksenteossa.	HSO OKM, OM HO, s. 63	HSO laatii selvityksen koordinoinnista	Asia selvitetään osana vaikutusarvioinnin kehittämistä.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
2.4 Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus			
Toteutetaan nuorten yhteiskuntatakuu niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työtömäksi joutumisesta. Hallitus käynnistää TEM:n, OKM:n ja STM:n yhteisen hankkeen, jossa valmistellaan ja toteutetaan tarvittavat toimenpiteet yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi vuoteen 2013 mennessä. Hanketta varten asetetaan erillinen näiden kolmen ministeriön työryhmä, jossa ovat edustettuina työelämäosapuolet, kunnat ja muut keskeiset toimijat.	TEM OKM STM: VAO, HTO, VIE HO, s. 46	LS -hanke TEM on asettanut laajapohjaisen valmisteluorganisaation yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi työministeri Ihalaisen johdolla; STM:illä on edustaja ao. ryhmässä.	Valmistelu 2011-2012; voimaan 2013. Toimeenpanosuunnitelma valmistunut helmikuussa 2012. Ohjelman alueellinen tiedotuskampanja toteutettu.
Vahvistetaan kolmannen sektorin järjestöjen mahdollisuuksia luoda ja parantaa hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä, osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia sekä tarjota erilaista arjen apua ja tukea.	HSO, HTO HO, s. 59	RAY:n tulosohejaus RAY työryhmä Koordinointi Kaste II -ohjelman kanssa	STM asetti sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytysten kehittämistyöryhmän 14.2.2012. Työ on käynnissä.
Raha-automaattiyhdistyksen avustukset sosiaali- ja terveysjärjestöille kohdennetaan kansalaisten omaehtoista selviytymistä ja hyvinvointia edistäviin kohteisiin. Avustuksilla ei tule tukea kunnille kuuluvien palvelujen tuottamista eikä vääristää palvelujen tuottajien välistä kilpailua.	HSO, HTO RAY HO, s. 59	RAY:n tulosohejaus RAY työryhmä Koordinaatio Kaste II -ohjelman kanssa	Käynnissä
Järjestöjen toimintaa tuetaan myös avaamalla julkisia tiloja kansalaistoiminnan käyttöön. Erityisenä painopisteenä ovat sosiaalisista ongelmista kärsivät asuinalueet ja niiden paikallistoiminta. Vakiinnutetaan OM:n Kansalaisyhteiskuntapolitiikan nvk.	OM STM: HTO, HSO HO, s. 24	Yhteys SH -lain valmisteluun	Valtioneuvoston on asettanut kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan toimikaudelle 20.6.2012 - 19.6.2016.
...Kehitetään sosiaalista luototusta yllättävien talousongelmien hoidossa...	TEM, OM STM: HTO HO, s. 26	Selvitetään sosiaalisen luototuksen toimivuus ja arvioidaan sen hallinnollisesti tarkoituksenmukainen toimintaympäristö	Hanke on osana syrjäytymisen ja ...-poikkihallinnollista toimenpideohjelmia.
Kehitetään keinoja ehkäistä lähisuhde- ja perheväkivaltaa eri hallinnonalojen yhteistyönä tavoitteena vähentää kärsimystä sekä väkivallasta aiheutuvia kustannuksia uhreille, työnantajille ja kunnille. Kehitetään palveluja lähisuhde- ja perheväkivallan sekä seksuaalisen väkivallan uhreille. Jatketaan naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseen tähtäävän ohjelman toimeenpanoa.	SM, OM STM: HTO, HSO THL HO, s. 67 HO, s. 26	Naisiin kohdistuvan väkivallan ohjelma 2010-2015 on käynnissä. Tulosohejaus Sisäisen turvallisuuden ohjelma Kaste II -ohjelma (lähisuhdeväkivalta on yksi ohjelman painopisteistä) MARAK-hankkeen toimeenpanoa jatketaan 2012-2013.	Asetetaan hallinnonalojen välinen työryhmä vuosille 2012-2015. II-vaihe aloitettu 2012 ja rahoitus turvattu

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>Turvakotipalveluja lisätään alueellisen tasa-arvon edistämiseksi.</p> <p>Eryityisesti huoltajuuskiistoihin sovittelu soveltuu hyvin nopeutensa ja edullisuutensa johdosta. Sen sijaan sovittelun käyttöä tulee rajata lähisuhdeväkivaltarikoksissa.</p>		<p>Otetaan osaksi sosiaalihuoltolain kokonaisuudistusta.</p> <p>Tuomioistuinsovittelua vahvistetaan ns. Follo-hankkeessa (OM koordinoi).</p>	<p>HE kesä 2012</p> <p>Sovittelijan opas päivitetään 2012.</p>
<p>Sisäinen turvallisuus ja maahanmuutto (poimintoja): Hallitus laatii kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta...</p> <p>Huolehditaan kansallisen naiseen kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman toimeenpanosta... Parannetaan poliisin ja sosiaaliviranomaisten yhteistyömahdollisuuksia väkivaltaan liittyvien kotikäyntien yhteydessä hyödyntäen mm. väkivallan riskinarvioinnin pilottia...nuoriin ja haavoittuviin ryhmiin kohdistuvan väkivallan tunnistaminen...</p> <p>... Sosiaalipäivystyksen ympärivuorokautinen palvelu kattavasti koko maassa...</p> <p>Laittoman ulkomaisen työvoiman käytön tutkintaa ja torjuntaa tehostetaan...</p>	<p>HO, luku 4 SM, TEM</p> <p>STM: TSO, HSO</p> <p>HTO, STO</p> <p>HTO</p> <p>HTO, STO</p> <p>TSO</p>	<p>Tartuntataudit ja maahanmuutto: tartuntatautilain kokonaisuudistus ja kansainvälisen terveyssäännösten (IHR) toimeenpano</p> <p>Kansallisen pandemiavarautumissuunnitelman päivitys</p> <p>Yhteys SH -lakiin</p>	<p>Naisiin kohdistuvan väkivallan ohjelma (2010-2015) on käynnissä.</p> <p>Pilotin II vaihe aloitettu</p>

3. Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

HO -asiakokonaisuudet: elinympäristö, ympäristöterveyden parantaminen, erityistilanteisiin varautuminen

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
3.1 Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta			
<p>Kansallinen terveydensuojeluohjelma Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arviointi otetaan osaksi kaikkea suunnittelua ja päätöksentekoa. Laaditaan kansallinen terveydensuojeluohjelma, jonka tavoitteena on ympäristöterveys-haittojen arviointi ja vähentäminen.</p> <p>Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla laaditaan kansallinen talousveden turvallisuussuunnitelma, jonka tavoitteena on turvallisen talousveden varmistaminen kaikissa tilanteissa.</p> <p>Parannetaan viranomaisten toimintakykyä elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden sekä mikrobilääkeresistenssin torjumiseksi.</p>	<p>HTO, VIE THL YM, MMM</p> <p>HO, s. 60 HTO SYKE, Evira, Valvira, AVI:t</p> <p>HTO, THL MMM, Evira HO, s. 60</p>	<p>Kirjauksen toimeenpanoa varten asetetaan johtoryhmä STM:n vetovastuulla. THL koordinoi toimeenpanoa. Viestintäsuunnitelma</p> <p>STM asettaa hankkeelle (WSP) johtoryhmän, joka vastaa hankkeen toimeenpanosta. Toimeenpanon käytännön toteutus tapahtuu poikkihallinnollisissa työryhmissä</p> <p>Osana TH -lain toimeenpanoa ja tartuntatautilain uudistusta Poikkihallinnollinen epidemiaselvitykseen liittyvä laboratorioanalytiikan kehittäminen (kunnat, AVIt, THL ja EVIRA) Kansallinen mikrobilääkeresistenssin torjuntaryhmä Elintarviketurvallisuusselonteon toimeenpano (MMM vastuulla)</p>	<p>Hankkeen johtoryhmä on asetettu STM:n toimesta syyskuussa 2012. THL on käynnistänyt sekä terveydensuojeluohjelman laatimisen että päätöksentekomenettelyiden kehittämishankkeen</p> <p>Hankkeen johtoryhmä on asetettu STM:n toimesta toukokuussa 2012. Kolme erillistä työryhmää on käynnistänyt työnsä..</p> <p>Osana WSP -hanketta on käynnistynyt vesihuollon erityistilanteita koskeva selvitys, jossa kehitetään myös viranomaisten toimintakykyä vesivälitteisten epidemioiden yhteydessä</p>
Jatketaan kansallisen kemikaali-ohjelman toimeenpanoa. Arvioidaan nykyisten toimien riittävyys kansainvälisen tavoitteen saavuttamiseksi kemikaalien terveys- ja ympäristöriskien minimoimisessa vuoteen 2020 mennessä. Arvioidaan uusien esille nousseiden aiheiden, kuten nanomateriaalien, hormoni-toimintaa häiritsevien aineiden ja kemikaalien yhteisvaikutusten edellyttämien lisätoimien tarve.	<p>YM STM: HTO, TTL TEM/Tukes</p> <p>HO, s. 70</p>	<p>YM:n vastuulla, työryhmä</p> <p>Tulosohjaus</p>	<p>YM:n asettama työryhmä valmisteli kansallisen kemikaali-ohjelman väliarviointia ja tarkistusta koskevan ehdotuksen, josta on pyydetty lausunnot 10.9.2012 mennessä. Ehdotukseen sisältyy useita STM:n toimialaan liittyviä esityksiä.</p>
Laaditaan ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma ...Edistetään ... rakennuskannan esteettömyyttä ja turvallisuut-	<p>YM STM: HTO</p>	<p>YM:n vastuulla, osallistutaan</p>	

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
ta. Käynnistetään poikkihallinnollinen, uusi ohjelma, jolla edistetään asuinalueiden elinvoimaa sekä ehkäistään segregatiota.	THL HO, s. 73	Tulosohjaus	
Jatketaan valtakunnallista kosteus- ja hometalkoot -hanketta. Vähennetään melun terveys- ja häiriövaikutuksia... Vähennetään pienhiukkasista johtuvia terveyshaittoja...	YM, TTL, THL HO, s. 72	YM:n vastuulla, osallistutaan	TOXTEST-hanke päättyy vuoden lopussa. Terveysturvallisuuden uudistaminen koskien asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia on käynnistetty, OKM:n ja STM:n suunnitelma homevaurioiden aiheuttamien terveyshaittojen poistamisesta tehty helmikuussa 2012 Vuoden 2012 I LTA:ssa varattiin 10 M€ määräraha sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin. STM ja OKM ovat asettaneet arviointiryhmän, jonka tehtävänä on arvioida kuntien rakennushankkeiden toteuttamiskelpoisuus ennen avustuksen myöntämistä
Lähialueyhteistyötä Venäjän kanssa jatketaan ja uudistetaan. Ydinturvallisuus, ympäristön tilan parantaminen ja tartuntatautien ehkäiseminen ovat lähialueyhteistyön keskeisiä tavoitteita.	UM STM: HTO, KVY STUK SM, TEM HO, s. 20		
3.2 Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa			
Työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäätelyn uudistamista jatketaan.	VAO HO, s. 65	Työryhmä, määräaika 31.3.2013	Voimaan 2016 Vaihe II HE 2012, vaihe III valmistelu käynnissä
Selvitetään häätäkeskus - ja VIRVE -toiminnan sekä suunnitteilla olevan hallinnon turvallisuus- eli TUVE -verkon viranomaisyhteistyön säädöstarpeet ja valmistellaan tarvittava lainsäädäntö siten, että viranomaisvastuut myös kunnallisessa palvelujärjestelmässä otetaan huomioon.	SM STM: STO HO, s. 58	LS -hanke Yhteys kunta- ja palvelurakennemuutokseen Perustetaan SM:n kanssa yhteinen työryhmä valmistelemaan asiaa	2012 →
Kestävän kehityksen mukaiset tavoitteet otetaan huomioon kaikilla hallinnonaloilla. Hallitus uudistaa kansallisen kestävä kehityksen strategian, jossa määritellään kestävä kehityksen tavoitteet	YM STM: HSO, osastot,	STM:n hallinnonalan indikaattoryö, ml. THL:n Indi -hanke	STM:n strategiassa määritellyt toimenpanon seurantaindikaattorit ovat

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
<p>ja periaatteet. Samalla kehitetään mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista eri hallinnonaloilla seurataan.</p> <p>...Kehitetään edelleen BKT:n rinnalla ympäristön tilaa ja kestävää kehitystä kuvaavaa mittaristoa.</p> <p>Suomalaisten aineellisen hyvinvoinnin ja sen jakautumisen, ympäristön tilan sekä sosiaalisen eheyden ja kansalaisten kokeman hyvinvoinnin seurantatietoja sisältävän mittariston yksityiskohtat täsmennetään asiantuntijatyönä valtioneuvoston kanslian asettaman asiantuntijaryhmän ehdotusten mukaisesti käyttäjänäkökulmaa korostaen. Hallitus tähtää siihen, että uudet seuranta- ja viestintävälineet tulevat laajaan käyttöön hallituksen päätöksenteon pohjana ja kansalaiskeskustelun virittäjänä.</p>	<p>ESY, VIE THL</p> <p>HO, s. 11 ja 68</p>		<p>käytössä keskeisissä suunnitteluasiakirjoissa, ml. hallinnonalan tulos-sopimukset 2012 - 2015.</p> <p>STM osallistuu valtioneuvoston kanslian ja ympäristöministeriön vetämään indikaattoriin.</p>

4. Organisatorisia toimenpiteitä

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Kansalaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa vähennetään. Hallinnon läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta parannetaan. Turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön palvelut omalla kielellään yhtäläisin perustein koko maassa hallinto- ja aluerajoja muutettaessa. Hallinto rakentuu eduskunnan alaiseen valtioonhallintoon ja kuntien valtuustojen alaiseen kunnallishallintoon.	OM, VM STM: HSO, osastot HO, s. 77	Terveystieteiden lakia on sisällytetty kielipykälä (§ 6.). STM:n oppaassa potilasasiakirjojen laatimisesta ja käsittelystä (2012) sisältyy asiakirjan kieltä koskeva ohjeistus.	Valmisteilla olevaan uuteen sosiaali- huoltolakiin on tarkoitus ottaa vastaava kielipykälä. Kaste-ohjelman 2012-2015 valmistelussa ja toteutuksessa on otettu huomioon eri kieliryhmien tarpeet.
Paremmat sääntelyohjelmat jatketaan, ml. säädöskielen parantaminen, Is -resurssien lisääminen ministeriöissä ja vaikutusarvioiden parantaminen... Laaditaan toimintaohjelma lainsäädännön, viranomaisviestinnän ja asioinnin kielen kehittämiseksi	OM ESY, osastot, VIE HO, s. 25	Säädösvalmistelun kehittäminen STM:ssä (resurssit, laatu ym.) OM vastaa	2011 - 2015
Julkishallinnon sähköistä asiointia ja palveluita kehitetään...	HSO, STO, VAO, VIE HO s 78	Sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelma (SaDe -ohjelma) Kokonaisarkkitehtuurihanke	SADe-sote-hanke toimeenpanovaiheessa; kesto 2015 loppuun
Tuottavuutta parannetaan kehittämällä johtamista ja esimiesosaamista sekä lisäämällä työntekijöiden osaamista ja aitoja osallistumismahdollisuuksia. Tuottavuutta ja tuloksellisuutta parantavien uudistusten yhteydessä huolehditaan palveluiden saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta. Henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan toimintaansa ja siitä muodostuviin kustannuksiin parannetaan. Julkishallinnon työntekijöiden työmarkkinakelpoisuutta ja kykyä ns. sisäiseen yrittäjyyteen vahvistetaan tarkoittaen kannustimia vastuunottoon, tuloksellisuuteen ja omatoimisuuteen.	VM STM: HSO, osastot HO, s. 77		
Nykyinen valtioonhallinnon tuottavuusohjelma korvataan uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla, josta hallitus sopii vaalikauden kehyksestä päätettäessä. ...Mittaluokaltaan toimintojen tehokkuuden lisäämiselle asetetut tavoitteet säilytetään taloudelliselta kokonaisvaikutukseltaan ennallaan. Valtion henkilöstöpolitiikassa hyödynnetään eläköitymisen ja tehtävärakenteen läpikäyntien myötä syntyvät mahdollisuudet. Uuden ohjelman puitteissa varmistetaan, että henkilöstömäärään liittyvät ratkaisut eivät missään tapauksessa johda julkisen hallinnon kokonaistuottavuuden heikentymiseen.	VM STM: HSO, osastot HO, s. 77	Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman valmistelua varten VM on asettanut vs. Santamäki-Vuoren johtaman valmisteluorganisaation (VATU), jossa eri ministeriöt ovat edustettuina.	Osana ohjelmaa toteutetaan syksyllä 2012 valtioonhallinnon organisaatioita, ml. ministeriöt, koskeva ydintoimintanalyysi (YTA). Samassa yhteydessä toteutetaan inhimillisen pääoman kehittämishanke (IPO). STM on osallistunut VM:n johtamaan työhön. Ydintoiminta-analyysin hallinnonalavaihe on menossa (määräaika 31.12.2012, sen jälkeen poikkiallinen vaihe). VATU-hankkeet valittu ja IPO:n suunnittelu käynnistetty.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
			Ohjelmaa koskevat päätökset tehdään vuosien 2013 - 2016 kehyspäätösten yhteydessä.
Yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja koskeva lainsäädäntö yhdistetään ja selkiytetään.	STO HO, s. 59	LS -hanke Yhteys kunta- ja palvelurakennemuutokseen	2014 →
Käynnistetään sosiaalialalle ammatinharjoittamislain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden yhteisrekisteröintiä ja valvontaa koskevien säännösten valmistelu.	STO HO, s. 58	Toistaiseksi ei valmisteluresursseja. Voidaan aloittaa aikaisintaan hallituskauden lopulla.	
<p>Valvonnan kehittäminen</p> <p>Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonnan keinoja ja resursseja kehitetään ja vahvistetaan. Yhtenäistetään julkisen ja yksityisen sektorin valvontaa.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtäviä keskitetään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoon (Valvira) ottaen huomioon työnjako Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen (Fimea) kanssa. Kansalaisten yhdenvertaisuuden parantamiseksi alueellisissa lupakäytännöissä ja valvontatoiminnassa Valviran koordinoivaa ja ohjaavaa roolia suhteessa aluehallintovirastoihin vahvistetaan ja lisätään lainsäädännöllä ja muilla toimenpiteillä. Valvira toimii nykyisten tehtävien lisäksi toimivaltaisena viranomaisena kudos- ja elinsiirtoasioissa.</p> <p>Puolustusvoimien ja vankien terveydenhuolto siirretään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston valvontaan. Selvitetään puolustusvoimien ja vankien terveydenhuollon järjestämisen ja rahoittamisen siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriölle.</p> <p>Säädetään biopankkilaki. Lainsäädännön tavoitteena on ihmisperäisten näytteiden tutkimuskäytön edistäminen ja tutkimustoiminnan tehostaminen. Biopankkitoimintaa koskevat valvonta- ja tarkastus-tehtävät ovat Valviran tehtäviä.</p>	<p>HSO, STO, HTO, VIE</p> <p>HO, s. 59</p> <p>PLM, OM STM: STO</p> <p>HO, s. 59</p> <p>STO, HTO</p> <p>HO, s. 59</p>	<p>LS -hanke</p> <p>Tulosohjaus</p> <p>Selvitetään työnjakoa.</p> <p>Valvontaa koskevat säädösmuutokset, osana sote -järjestämislain valmistelua.</p> <p>Puolustusvoimien osalta perustetaan työryhmä, STM vetovastuussa</p> <p>Laaditaan selvitys LS -hanke</p>	<p>STM:n asettamat selvityshenkilöt (Paunio, Pelkonen) luovuttivat 14.3.2012 terveydenhuollon valvontaa koskeneen mietinnön peruspalveluministerille. Jatkovalmistelu virkatyönä</p> <p>2014</p> <p>Elindirektiivin toimeenpano 8/2012 - Valvira - Fimea työnjako?</p> <p>Puolustusvoimien terveydenhuoltoa käsittelevä työryhmä on perustettu keväällä 2012. Vankien terveydenhuoltoa koskevan työryhmän asettaminen on vireillä.</p> <p>HE annettu eduskunnalle syksyllä, eduskunta hyväksynyt lain 2.10.2012. STM asettanut biopankkilainsäädännön ohjausryhmän 3.12.2012-31.12.2017 ohjaamaan lainsäädännön toimeenpanoa.</p>
Työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön valmistelu keskitetään sosiaali- ja terveysministeriöön. Lainvalmistelun keskittämällä ei tavoitella muutoksia julkisen ja yksityisen sektorin työeläketurvan toimeenpanomalleihin, rahoitukseen, sijoitustoimintaan ja muihin vastaaviin seikkoihin.	VAO, HSO VM, OKM HO, s. 65	LS -hanke Resurssisiirrot VM/STM vuoden 2012 TA:n yhteydessä.	Siirto on toteutettu 1.1.2012 lukien, ml. yhden henkilön siirto VM → STM

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
Työttömyysvakuutusmaksujen perinnän ja valvonnan selkiyttämiseksi maksujen perintä siirretään tapaturmavakuutuslaitoksilta Työttömyysvakuutusrahastolle. Työttömyysvakuutusmaksut liitetään osaksi pientyönantajan maksu- ja ilmoituspalvelujärjestelmää (palkka.fi -palvelu).	VAO HO, s. 65	Asiaa koskeva HE annettu	HE hyväksytty, muutos tulee voimaan 1.10.2012. Koskee ensimmäisen kerän vuoden 2013 maksuja.
Nykyinen vähittäismyyntimonopoli säilytetään alkoholilain mukaisena. Alko Oy:n omistajaohjaus säilytetään STM:ssä.	HTO HO, s. 62	Alko Oy:n omistajastrategia uudistetaan	Kevät 2012
Valtion koulukotien ja valtion mielisairaaloiden asema valtionhallinnossa säilytetään ennallaan.	STO HO, s. 59	Toteutettu toistaiseksi	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen (Fimea) yhteistyötä tiivistetään asianmukaisen lääkehoidon edistämiseksi.	HTO, STO HO, s. 57	Tulosohjaus	
Valtion sektoritutkimuslaitokset kootaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Perustutkimuksen työnjako yliopistojen ja sektoritutkimuslaitosten välillä selkeytetään mahdollistaen sektoritutkimuslaitosten tehtävien siirtäminen yliopistojen yhteyteen ja niiden yhteistyötä vahvistetaan. Tutkimus- ja innovaatio-neuvoston hallinnollinen asema säilytetään nykyisenä ja neuvoston koordinoivaa roolia sektoritutkimuksen suuntaamisessa ja kansallisessa tutkimusinfrastruktuuripolitiikassa vahvistetaan. Valtion sektoritutkimuksen tavoitteita koordinoidaan valtioneuvoston kansliassa.	VNK STM: HSO HO, s. 35	Tutkimus- ja innovaationeuvosto (TIN) vastaa valmistelusta. Johtoryhmä sekä konsernin johtoryhmä käsittelevät tarvittavat linjaukset	STM:n lausunto selvitysmiesten ehdotuksesta on lähetetty 14.11.2012.
Julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja avataan kansalaisten ja yritysten käyttöön. Tavoitteena on julkisen sektorin hallinnoimien digitaalisten tietoaineistojen saattaminen helposti uudelleenkäytettävässä muodossa tietoverkkojen kautta kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen, viranomaisten, tutkimuksen ja koulutuksen hyödynnettäväksi. Julkisten sähköisten palvelujen kehittäminen annetaan yhden vahvat valtuudet omaavan tahon johdettavaksi. Asetetaan selkeitä tavoitteita tuottavuuden parantamiseksi. Varmistetaan julkisten tietojärjestelmien yhteentoimivuus käyttämällä avoimia rajapintoja ja standardeja. Avoimeen lähdekoodiin perustuvien ratkaisujen käyttöönottoa edistetään julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin puitteissa ja kustannushyötyanalyysin pohjalta.	STM: HSO, STO HO, s. 50	STM on asettanut STM:n hallinnonalan kokonaisarkkitehtuurin koordinaationryhmän, joka ohjaa, koordinoi ja tukee Tietohallintolain edellyttämää siirtymistä KA mukaiseen toimintamalliin hallinnonalalla.	Koordinaatioyöryhmän toimikausi on 30.11.2011 - 31.12.2013. Hanke otetaan huomioon tulossopimuksissa ja sille on varattu hankerahoitusta vuoden 2012 TA:ssa.
Edistetään tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävien älyratkaisujen käyttöönottoa poikkihallinnollisesti kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Jokainen ministeriö laatii hallituskauden alussa älystrategian tavoitteineen ja ohjauskeinoineen. Selvitetään tietotek-	LVM STM: HSO HO, s. 50	Älystrategian laadinta/LVM johtaa ja ohjeistaa	Valmistellaan älystrategian tavoitteet vuoden 2012 aikana.

HO -tavoitteet Strategian jäsentelyllä	Vastuutahot	Toimenpiteet	Toteutustilanne
nologian avulla saavutettavat päästövähennysmahdollisuudet liikenteessä, rakennusteknologiassa, energiaverkoissa, teollisuudessa ja etätyössä.			